

GLAS GORENJSKE

UREJALNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNICK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRAJN, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKOČI RAČUN PRI NB KRAJN-OKOLICA ST. 624-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESECNA 35 DIN / POSAMEZNA STEVILKA STANE 8 DINARJEV

Tiskovna konferenca šef laburistične stranke na Bledu

Veseli me sodelovanje balkanskih držav

V Jugoslaviji vlada izredno tovarištvo - Sprejem LR Kitajske v OZN je nujno potreben - Odnosi SZDL in laburistično stranko bodo vedno boljši

V torek opoldne je vodja britanskih laburistov g. Clement Attlee priredil tiskovno konferenco, katere se je udeležilo veliko število domačih in inozemskih novinarjev. V dnevnom pogovoru je g. Attlee odgovarjal na številna vprašanja ter med drugim izjavil naslednje:

V Jugoslaviji sem sedaj prvič; dežela je napravila na meni velik vtis, posebno Dalmacijo in Slovenija. Po vsod sem bil gostoljubno sprejet, opazil sem vzdružje svobode in tovarištva. Ogledal sem si industrijska podjetja in kmečka posestva ter se seznanil z načinom gospodarske ureditve v Jugoslaviji. V vaši državi je veliko tujih gostov, med njimi zlasti Angležev; upam, da bodo tudi Jugoslovani v takem številu obiskali mojo domovino.

V Jugoslaviji so centralizem zamenjali z močno decentralizacijo; razvoj te sprememb bo zelo zanimiv. Zanim me tudi kako bo nov ustavní zakon vplival na napredovanje v cijui, ki ga smatramo za popoln demokratični sistem.

Angleško ljudstvo simpatizira z Jugoslovani in občuduje njihovo borbo v zadnji vojni. Angleži pozdravljajo dejstvo, da se je Jugoslavija osamosvojila in ni podlegla sovjetskemu diktatu. Zaradi vsega tega gojijo Angleži do jugoslovenskega ljudstva veliko naldanje.

Prav tako upam, da bo prišlo med laburistično stranko in Socialistično zvezo delovnih ljudi Jugoslavije do tesnejšega sodelovanja, ki pa lahko nastane samo z osebnimi stiki in temnim medsebejnimi odnosmi.

V zunanjopolitičnih vprašanjih in problemih je na vprašanja novinarjev g. Attlee izjavil naslednje:

Clement Attlee

ampak dejstva, t. j. priznanje obstoječega stanja. Osebno bi mi bilo zelo žal, če bi bila tudi Španija sprejeta v OZN, ker Španija ne bi nikoli privolila v načela OZN, dočim bi LR Ki-

tajska na ta splošna načela prishtala.

Spremembe v sovjetski politiki je težko presoditi in je težko reči, koliko bodo vplivale na zunanjou politiku. Počakati bomo morali na razvoj teh sprememb. Drži pa, da je načetost popustila in da se čuti clajšanje.

Tudi naš sodelavec je uglednemu gostu postavil dvoje vprašanj.

Kaj misli g. Attlee o sodelovanju balkanskih držav Jugoslavije, Grčije in Turčije?

Pozdravljam to sodelovanje in želim, da bi bili odnosi najboljši in, da bi se v praksi to sodelovanje najboljše izkazalo.

Sodelovanje držav je najlepše, ker poleg estalega veča stabilnosti.

Kakšno je osebno stališče g. Attlee do tržaškega vprašanja in, če je danes, po padcu De Gasperijeve vlade, kaj je več možnosti za sporazumno rešitev?

O situaciji v Italiji ne morem dati prognose, ker je trenutno ne poznam, mislim pa, da bi o tem problemu morali še razpravljati.

Kamnik — s kamniškimi planinami

Pred jesenskimi volitvami v Zvezno ljudsko skupščino

Člani ZK in SZDL živahno razpravljajo o določilih novega volilnega zakona

Po vsej državi razpravljajo ločilni novega volilnega sistema v zveznem zboru istočasno in dajejo k dobrobitam načrt svoje pravne. Za razpravljanjem in poznavanjem tega zakonskega načrta pričerjamo tudi že priprave za volitve v zvezno in republike ljudske skupščine, ki bodo v jeseni.

Na kratko bi danes seznamili naše vrake z oznaki določil načrt novega volilnega zakona, ki določajo način volitev ljudskih poslanec v zveznem zboru Zvezne ljudske skupščine. Sam načrt vsebuje nekaj določil starih volilnih zakonov, nekaj pa je tudi popolnoma novih.

Volitve ljudskih poslanec v zveznem zboru Zvezne ljudske skupščine razpisuje Zvezni Izvršni svet. Volitve za zvezni zbor, ki so vršijo po okrajih in mestih, morajo biti izvršene pred dnevom prvega sejstanka novoizvoljene zvezne skupščine. Mandatna doba Zvezne ljudske skupščine traja 4 leta. Ljudske poslance v zvezni zboru volijo državljanji po okrajih in mestih in kakor je že omenjeno republiški, pokrajinski in oblastni zbori.

Pravico glasovanja ima vsak državljan FLRJ, ki ima volilno pravico. Prav tako pa morebiti izvoljen v okraju ali mestu za ljudskega poslanca vsak državljan FLRJ, ki ima volilno pravico. Volitve ljudskih poslanec v tisti volilni enoti, nove volitve. Vendar pa so glede tega še različna mnenja in bo sama razprava v Zvezni ljudski skupščini ob priliku sprejemanja tega zakona pokazala, katero stališče bo obveljalo. Nadalje, kakor smo videli, je pomembna novost v načrtu tudi novi način urejevanja kandidatur.

Načrt vsebuje še določila o volitvah ljudskih poslanec v zvezni zboru, ki pa ne predvideva namestnika kandidata za ljudskega poslanca. Po načrtu bodo v vsakem primeru, ko prenega ali ugasne mandat ljudskega poslanca v tisti volilni enoti, nove volitve. Vendar pa so glede tega še različna mnenja in bo sama razprava v Zvezni ljudski skupščini ob priliku sprejemanja tega zakona pokazala, katero stališče bo obveljalo. Nadalje, kakor smo videli, je pomenljiva novost v načrtu tudi novi način urejevanja kandidatur.

Načrt vsebuje še določila o volitvah ljudskih poslanec v zvezni zboru, ki pa ne predvideva namestnika kandidata za ljudskega poslanca. Po načrtu bodo v vsakem primeru, ko prenega ali ugasne mandat ljudskega poslanca v tisti volilni enoti, nove volitve. Vendar pa so glede tega še različna mnenja in bo sama razprava v Zvezni ljudski skupščini ob priliku sprejemanja tega zakona pokazala, katero stališče bo obveljalo. Nadalje, kakor smo videli, je pomenljiva novost v načrtu tudi novi način urejevanja kandidatur.

Načrt vsebuje še določila o volitvah ljudskih poslanec v zvezni zboru, ki pa ne predvideva namestnika kandidata za ljudskega poslanca. Po načrtu bodo v vsakem primeru, ko prenega ali ugasne mandat ljudskega poslanca v tisti volilni enoti, nove volitve. Vendar pa so glede tega še različna mnenja in bo sama razprava v Zvezni ljudski skupščini ob priliku sprejemanja tega zakona pokazala, katero stališče bo obveljalo. Nadalje, kakor smo videli, je pomenljiva novost v načrtu tudi novi način urejevanja kandidatur.

Načrt vsebuje še določila o volitvah ljudskih poslanec v zvezni zboru, ki pa ne predvideva namestnika kandidata za ljudskega poslanca. Po načrtu bodo v vsakem primeru, ko prenega ali ugasne mandat ljudskega poslanca v tisti volilni enoti, nove volitve. Vendar pa so glede tega še različna mnenja in bo sama razprava v Zvezni ljudski skupščini ob priliku sprejemanja tega zakona pokazala, katero stališče bo obveljalo. Nadalje, kakor smo videli, je pomenljiva novost v načrtu tudi novi način urejevanja kandidatur.

Načrt vsebuje še določila o volitvah ljudskih poslanec v zvezni zboru, ki pa ne predvideva namestnika kandidata za ljudskega poslanca. Po načrtu bodo v vsakem primeru, ko prenega ali ugasne mandat ljudskega poslanca v tisti volilni enoti, nove volitve. Vendar pa so glede tega še različna mnenja in bo sama razprava v Zvezni ljudski skupščini ob priliku sprejemanja tega zakona pokazala, katero stališče bo obveljalo. Nadalje, kakor smo videli, je pomenljiva novost v načrtu tudi novi način urejevanja kandidatur.

Načrt vsebuje še določila o volitvah ljudskih poslanec v zvezni zboru, ki pa ne predvideva namestnika kandidata za ljudskega poslanca. Po načrtu bodo v vsakem primeru, ko prenega ali ugasne mandat ljudskega poslanca v tisti volilni enoti, nove volitve. Vendar pa so glede tega še različna mnenja in bo sama razprava v Zvezni ljudski skupščini ob priliku sprejemanja tega zakona pokazala, katero stališče bo obveljalo. Nadalje, kakor smo videli, je pomenljiva novost v načrtu tudi novi način urejevanja kandidatur.

Zakonitost naj bo osnovno načelo podjetij

14. t. ni, ki bila na OLO v Kranju konferenca direktorjev in predsednikov upravnih odborov iz naših podjetij. Posvetovanje je bilo sklicano v zvezni pismom CK ZKJ glede na poslanje v zveznem zboru načrta podjetij. Predsednik Okrajnega ljudskega odbora tov. Kosmelj je dejal, naj bi na tem zasedanju ocenili delo okraja in napravili nekak obracun s skodljivimi pojavi v naših podjetjih. Nato se je tov. predsednik dotaknil

dohodkov prebivalstva v našem okraju. Po bančnih izkazih so se ti dohodki v prvem polletju 1953 glede na lansko polletje zvišali za 79,3%. Pri kmetih znaša letošnje povečanje 99,1% odstotkov, pri delavstvu pa 71% odstotkov. Vzrok zvišanju dohodkov pri kmečkem prebivalstvu je bila podražitev kmečkih pridelkov in lesa. Pri delavcih pa se je ta dohodek zvišal predvsem zaradi silnega povečanja presežnih plač. Kupna moč prebivalstva je v našem okraju narasla za 3,2%. Cene kmečkim pridelkom so se povečale na indeks 124, cene industrijskim artiklom pa so padle na 95, kar seveda ni v pravilnem sorazmerju.

Dalje je tov. Kosmelj govoril tudi o investicijski graditvi v kranjskem okraju. V primeri z lanskim letom znaša povečanje investicij za celih 325%, to je približno 300 milijonov dinarjev. Na ta obseg bi morali biti bolje pripravljeni. Prevelik obseg investicij lahko postane družbi škodljiv, če nima materialnih osnov. Vprašanja investicij zato ne bomo smeli gledati s tako lahkoto. Namesto znižanja smo s tem povzročili zvišanje cen gradbenih storišč in gradbenemu materialu. Tudi nismo pomisili, da je kapaciteta naših gradbenih podjetij premajhna. Odit fluktuacije delovne sile v gradbeni stroki. Cela vrsta investicij je deloma materialno nezasigurnih. Stvari so primeri nedovoljene uporabe obratnih sredstev, kar nikakor ne pomaga stabilizaciji dinarja.

5. in 6. IX. vsi na OKROGLICO

Okraini pripravljalni odbor za proslavo enot IX. korpusa na Primorskem — poziva vse borce, aktiviste, člane SZDL, sindikate, delovne kolektive, vse kulturne in društvene organizacije in splet vse prebivalstvo okraja Radovljica, da se v čimvečjem številu udeleži — velike proslave X. obletnice priključitve Slovenskega Primorja in X. obletnice formiranja IX. korpusa, ki bo 5. in 6. septembra 1953 na Okroglici pri Gorici. Udeleženci naj se takoj prijavijo svojim občinskim štabom, pri katerih bodo dobili vsa potrebna navodila.

Borce Prešernove brigade, Kolškega odreda, Jesenško-bohinjskega odreda — prijavite se na okrajnem odboru Zvezne borcev NOV Radovljica. Zbirališče bo na Jesenicah na nogometnem igrišču 5. septembra ob 9. uri dopoldne. Prebivalci radovljškega okraja — polnoštevilno obišcite lepo Primorsko!

Diskusija je pokazala, da so predstavniki direktorjev in predsedniki delavskih svetov pravilno razumeli besede predsednika OLO in spoznali svoje naloge. Skoraj vso so izrazili željo, naj jim OLO pomaga z revizijami. Prav tako ne more imeti ista

Šah • Telesna vzgoja • Šport

Mladosti zdravju in lepoti mladega rodu!

Preteklo soboto in nedeljo so Kroparji slavili pomemben športni praznik. Po nekaj letih težkega dela in požiralnosti so otvorili 25 metrski plavalni bazen, ki je graditeljem lahko v ponos. Politični in športni funkcionarji, med njimi dr. Danilo Dougan, ljudski poslanec Tomanc, dr. Skaberne, Bertoncelj in ing. Bloudek so čestitali neumornim delavcem k velikemu uspehu, posebno pa tov. Legatu in Ažmanu, ki sta v delo vložila največ truda.

Predstavnik ZSS dr. Danilo Dougan je obema športnima pionirjem v Kropi izročil lepa darila.

V soboto zvečer je bilo novo kopališče in okolico umetno razsvetljena, v nedeljo pa je bilo okrajsko plavalno prvenstvo Partizana, kjer so imeli največ uspeha tekmovalci z Bleida. Zelo dobre rezultate so dosegli Janez Jarc, Marija Piric in Nevenka Ulčar.

Nastopilo je okoli 70 tekmovalcev, kar je veliko več, kot na plavalnem tekmovalju ob prijih 90. letnici slovenskega televizorja d. ovana v Ljubljani. Popoldanski uradni del praznovanja je vodil domačin Rudi Finžgar, številne goste pa je v imenu Kroparjev pozdravil direktor tovarne »Plamen«.

Sportni teden v Kamniku

Tradicionalni športni teden v Kamniku se je začel v nedeljo s tekom po kamniških ulicah. Poleg domačih tekmovalcev so sodelovali še atleti »Odred«, »Svobode« in »Železničarja« iz Ljubljane. Mladinci so tekli na 2.000 m, člani pa na 4.000 m dolgi progri. Krajevni sindikalni svet je počenil krasen prehodni pokal za zmagovalca na mlađinski progri, sindikalna podružnica podjetja »Kamnik« pa pokal za zmagovalca med člani. Start in cilj sta bila na glavnem trgu. Na mlađinski progri je teklo 11 tekmovalcev. Zmagal je Herman Kapija (Odred) s časom 5.49.2, sledila pa sta Janez Pogačar (Svoboda) in Mitja Rebol (Kamnik). Med 6 člani je osvojil prehodni pokal Emil Kranjc (Odred) s časom 12.14.8. Drugi je bil Opaškar (Odred), 3. Lezziza (Železničar), 4. Bruckan (Kamnik). Občinstvo je v gostem špalirju živahnno pozdravljalo tekmovalce.

Kamniški lahkoatlet Bruckan je sodeloval na atletskem prvenstvu Slovenije in dosegel v teku na 10.000 m 3. mesto, v malem maratonu (30 km) pa 2. mesto s časom 2:07. Bruckan je že prekoračil 43. leto, zato sta dosežena uspeha lep primer

tov. Lenart Petrač, Tekme so zaključili funkcionarji s plavalnim tekmovaljem. Praznovanje otvoritve bazena pa se je končalo s prijetno oružljeno prireditvijo.

Zenska ekipa PK Mladost, slovenski prvak v plavanju

Otvoritev strelišča na Jesenicah

V soboto, 15. avgusta, se je pričel na Jesenicah streliški teden, ki ga prireja Streliška družina »Heroja Matije Verdnika-Tomaža«. Streliški teden je tako večjega pomena, ker so otvorili novo dograjeno strelišče, ki je najmodernejše v vsej

državi. Ze v soboto zvečer se je zbralo na novem strelišču okrog tisoč Jeseničanov, ki so ob kresovih in bengaličem ognu občudovali novo strelišče. Nekdanji savski prod so v teku enega leta preuredili v krasen prostor, nanj postavili strelišče z moderno enanadstropno stavbo, pod streliščem pa uredili lep park z električnimi vrtljakom za mladino ter betonskim plesniščem za odrasle.

K svečani otvoritvi ter razvitju praporja se je v nedeljo dopoldne zbrala številna množica Jeseničanov in tujev. Med njimi so bili tudi predstavniki JLA, ljudske oblasti in množičnih organizacij ter namestnik narodnega heroja polkovnika Klajnščeka, ki je prevzel pokroviteljstvo nad streliškim tednom. Svečanemu delu je sledilo tekmovanje v strelijanju z vojaško puško, temu pa prijetna zabava, ki je trajala vse do večera. V naslednjih dneh pripravljajo Jeseničani v okviru streliškega tedna streliška tekmovanja domačinov in tujev, ob večernih pa bodo jeseniške kulturne skupine nastopale z umetniškim programom v parku pod streliščem. Tako je bil v ponedeljek zvečer koncert zavrnih orkestrov jeseniške in javorniške »Svobode«, v sredo zabavni program s plesem, v četrtek zvečer koncert jeseniške in javorniške godbe na pihala itd. Streliški teden bo zaključen v nedeljo, 23. avgusta, in pomeni največji uspeh streliških družin v naši državi.

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

ASK: Jančar 2, Bulc 8, Polik 3, Varoga 0, Novak 5, Starmann 10.
Partizan: Dolinar 22, Bukovec 2, Tičar 8, Rupnik 0, Čuček 8, Knific 10, Knific II, 12, Jelih 4.

Pred približno 100 gledalcem je zmanjšimi napakami sodil tov. Bezek Vlko iz Ljubljane.

OBJAVE • SPOREDI • OGLASI

KINO
Kino »Storžič«, Kranj: do 24. avgusta italijanski film »Jutri bo prepozno«. Predstave ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo, 23. avgusta matinéji ob 8.30 ur »Ustreljen ob zoris«, ob 10. ur »La Malquerida«, 25. do 28. avgusta italijanski film »Sree«.

Letašnji kino »Partizane«, Kranj: do 23. avgusta francoski film »Ustreljen ob zoris«; 24. in 25. avgusta ameriški film »Okrahoma Kid«; 26. do 28. avgusta ameriški film »Nevesta naprodaj«. Predstave ob 20. ur.

Kino »Svoboda«, Stražišče, Kranj: 21. do 23. avgusta mehki film »La Malquerida«. Predstave v petek ob 20. ur, v soboto ob 18. in 20. ur. Ob 20. ur dvojni program »La Malquerida« in »Ustreljen ob zoris«. V nedeljo predstave ob 16., 18. in 20. ur. Matinéja ob 10. ur italijanski film »Jutri bo prepozno«.

Kino »Plavž«, Jesenice: do 24. avgusta francoski film »Frizer za dame«, 25. do 27. avgusta angleški film »Encore«. Predstave ob delavnihih ob 18. in 20. ur, v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo matinéja istega filma (vstopnina 10 din).

Mestni kino »Radio«, Jesenice: do 1. septembra zaprto. Kino Javornik-Koroška Bela: 21. do 23. avgusta angleški film »Pekel je razprodan«. Predstave v petek ob 20. ur, v soboto

ob 18. in 20. ur, v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo matinéja istega filma (vstopnina 10 din).

Služba nudi podružnica DOZ v Kranju moškim absolventom ekonomskega, kmetijskega in gradbenega tehnikuma. Dalje kandidatom z nepopolno srednjo šolo (mlila matura) za tehničko službo. Plača po uredbi

za udeležbo na proslavi na Okroglici je v polni meri zajeta tudi vse mesta v kranjskem okraju in sedaj prednjači predvsem SZDL v Škofji Loki, ki ima že nad tisoč prijavljencev, pa tudi SZDL v Tržiču je z zanimivo razpravlja o udeležbi na tej proslavi, id lo 5. in 6. septembra na Okroglico pri Gorici. Skoraj vsak večer se ljudje zbirajo na sestankih SZDL in ZB, kjer med drugim kot glavno nalogo obravnavajo bližnji praznik na Primorskem. Po vseh mestih ljudje prav živo razpravljajo o udeležbi na tej proslavi, id lo 5. in 6. septembra na Okroglico pri Gorici. Skoraj vsak večer se ljudje zbirajo na sestankih SZDL in ZB, kjer med drugim kot glavno nalogo obravnavajo bližnji praznik na Primorskem. Razpravljajo o velikem pomenu te politične manifestacije na Okroglici, dajejo zdrave predloge in sklep za čimvečjšo udeležbo. Kranjski okraj bo prav dobro zastopan na tej proslavi, saj je že sedaj več tisoč prijavljencev, vendar prihajajo še vedno novi.

Pri Okrajnem odboru SZDL, ZB in ZKS v Kranju so že pred časom formirali Stab - pripravljalni odbor, v katerem je predmetna in druge komisije. Stab s političnim aktivom vodi vse priprave za proslavo. Okrajni stab je pri krajevnih odborih SZDL v 22 občinah na prav takšen način formiral posebne pripravljalne odbore, ki bodo s političnimi aktivimi po vseh občinah izvršili veliko dolžnost za čimvečjšo udeležbo na zboru Primorskog.

Razgibanost občinskih odborov SZDL po naseljih kranjskega okraja je že razbrati iz tega, da so ti v cilju čimvečjega uspeha te proslave, napovedali tekmovanje v štirih točkah:

1. koliko borcev iz NOV se bo udeležilo proslave z ozirom na število vseh borcev iz občine;

2. koliko bo sploh vseh udeležencev iz posamezne občine na tej proslavi, glede na število prebivalstva;

3. kje bo SZDL imela najlepšo okrasitev prevoznih sredstev, t. j. vlakov, kamionov in avtobusov;

4. kje bodo najbolj utrdili in aktivizirali SZDL za udeležbo na proslavi, z vse bolj razgibanim političnim delom in borbo za socialistične odnose do naše stvari.

Pohvaliti moramo občinsko odboro SZDL Železniki in Zalog, ki sta že napovedala tekmovanje občinskemu odboru SZDL v Selcah. Temu zgledu so sledili še ostali občinski odbori SZDL in sicer je Sovodenj napovedal tekmovanje Žirovcem, dočim so leti napovedali tekmovanje Škofji Loki; prav tako pa so Poljane sosednemu odboru v Gorenji vasi, Zmlinec pa je napovedal tekmovanje občinskemu odboru SZDL v Zabnici. Prav lepa politična razgibanost in živahnost za udeležbo na proslavi na Okroglico je oddelek za higieno in tehnično zaščito dela v jeseniški železarni na prizani višini, se je v ponedeljek, 10. t. m., pripetila v martinščini potem smrtna nesreča. Tokratna žrtev je bil komaj 22 letni Stanko Likar, po poldicu čevljar iz Studorja, ki je prisel šele pred kratkim od vojakov. Ob prihodu vlaka v livno jamo, kjer je bil zapoden, se je baje hotel umakniti za električno peč. Vlak je sunil v zabo s peskom, ki je bil naložen na nasprotni strani tira, ga vrgel čez tir v zabo s surovinami za električno peč, ta pa je podrl Likarja in ga pokopal pod seboj. Likar je težkim poškodbam podlegel v 10 minutah. Komisija je mogla ugotoviti le smrт, ki je nastala poleg ostalih poškodb tudi radi zloma lobanje. Ponesrečeni Stanko Likar je potem smrtna žrtev letosnjega leta v železarni Jesenice. Prvi primer smrtnne nesreče je bil Matevž Laršar, ki ga je stisnil vašpi voz rudarne na plavžu. Nesrečo je povzročila neprevidnost ponesrečenca. Tretja žrtev je postala Rozka Debeljakova, ki je prišla v železarno po mesečni zaslužek in je po neprevidnosti hodila med razpetimi vagoni, ki so jo v trenutku podriti, da je klobžala mrta. Četrti primer smrtnne nesreče je bil Matevž Laršar, ki ga je stisnil vašpi voz rudarne na plavžu. Nesrečo je povzročila neprevidnost ponesrečenca. Vse te nesreče so resen opomin članom delovnega kolektiva železarni Jesenice, da bodo vsebine upoštevali varnostne predpise.

Velike predpriprave za proslavo na Okroglici

v kranjskem okraju

Vse kraje v kranjskem okraju je že zajela priprava za proslavo 10. obletnice priključitve Primorja k Jugoslaviji in 10. obletnice ustanovitve enot IX. Korpusa na Primorskem. Po vseh mestih ljudje prav živo razpravljajo o udeležbi na tej proslavi, id lo 5. in 6. septembra na Okroglico pri Gorici. Skoraj vsak večer se ljudje zbirajo na sestankih SZDL in ZB, kjer med drugim kot glavno nalogo obravnavajo bližnji praznik na Primorskem. Razpravljajo o velikem pomenu te politične manifestacije na Okroglici, dajejo zdrave predloge in sklep za čimvečjšo udeležbo. Kranjski okraj bo prav dobro zastopan na tej proslavi, saj je že sedaj več tisoč prijavljencev, vendar prihajajo še vedno novi.

Vse kraje v kranjskem okraju je že zajela priprava za proslavo 10. obletnice priključitve Primorja k Jugoslaviji in 10. obletnice ustanovitve enot IX. Korpusa na Primorskem. Po vseh mestih ljudje prav živo razpravljajo o udeležbi na tej proslavi, id lo 5. in 6. septembra na Okroglico pri Gorici. Skoraj vsak večer se ljudje zbirajo na sestankih SZDL in ZB, kjer med drugim kot glavno nalogo obravnavajo bližnji praznik na Primorskem. Razpravljajo o velikem pomenu te politične manifestacije na Okroglici, dajejo zdrave predloge in sklep za čimvečjšo udeležbo. Kranjski okraj bo prav dobro zastopan na tej proslavi, saj je že sedaj več tisoč prijavljencev, vendar prihajajo še vedno novi.

v radovljiskem okraju

Na praznik Primorske se valstvo izleta na Okroglico polnoštevno udeležilo in tako častno zastopalo svoj okraj.

v Domžalah

in Kamniku

Pretekli četrtek je bil skupen sestanek zastopnikov vseh množičnih organizacij in sindikatov, na katerem so določili poseben odbor, ki bo vodil vse priprave. Po dosedanjih ugotovitvah sodeč, bo potreben poseben vlak za Domžale in bližnjo okolico. Razen tega pa bodo nekatere delovni kolektivi pohiteli na Okroglico z lastnimi avtobusi in kamioni.

Prav tako je v Kamniku postavljen poseben štab, ki vodi vse skupne organizacije in sindikate, na katerem so določili poseben odbor, ki bo vodil vse priprave na Okroglico dne 5. in 6. septembra. Iz Radovljice in z Jesenice bodo vozili posebni vlaki, avtobusi in kamioni. K sodelovanju bodo povabili vse godbe in pevske zborove kakor tudi ostale kulturne skupine radovljiskega okraja. Po možnosti bodo organizirali gostovanje že v tednu pred praznikom. Pripravah sodelujejo vse množične organizacije, štabi pa jim dajejo potrebna navodila. Poskrbe bodo, da se bo prebiti.

5. in 6. septembra vsi na Okroglico

Spet smrtna nesreča v železarni

Cetudi je oddelek za higieno in tehnično zaščito dela v jeseniški železarni na prizani višini, se je v ponedeljek, 10. t. m., pripetila v martinščini potem smrtna nesreča. Tokratna žrtev je bil komaj 22 letni Stanko Likar, po poldicu čevljar iz Studorja, ki je prisel šele pred kratkim od vojakov. Ob prihodu vlaka v livno jamo, kjer je bil zapoden, se je baje hotel umakniti za električno peč. Vlak je sunil v zabo s surovinami za električno peč, ta pa je podrl Likarja in ga pokopal pod seboj. Likar je težkim poškodbam podlegel v 10 minutah. Komisija je mogla ugotoviti le smrт, ki je nastala poleg ostalih poškodb tudi radi zloma lobanje. Ponesrečeni Stanko Likar je potem smrtna žrtev letosnjega leta v železarni Jesenice. Prvi primer smrtnne nesreče je bil Matevž Laršar, ki ga je stisnil vašpi voz rudarne na plavžu. Nesrečo je povzročila neprevidnost ponesrečenca. Vse te nesreče so resen opomin članom delovnega kolektiva železarni Jesenice, da bodo vsebine upoštevali varnostne predpise.

Obvestilo potrošnikom!

Obveščamo potrošnike, da se je naša poslovna 6

»Dojenček«

PRESELILA V POSLOVALNICO 9 (bivši Sajovic)

Trgovsko podjetje

KANINA

Kranj

Delavce, zidarje in vajence sprejmemo

Delo zasigurano za vso zimsko dobo.
Dela se lahko več ur dnevno

GRADBENO PODJETJE MOSTE

LJUBLJANA, Zaloška c. 51a

Iz Kamnika

Za borbo proti prahu smo letos dobili nov škropilni avtomobil, ki je zdaj vsak dan dva-krat v akciji. Hvaležni smo LOMO, da je razširil škropilje-nje tudi na ceste proti kopališču, Perovem in Duplicu, kjer je promet z motornimi vozili najživahnejši.

»Titan« gradi. »Titan« je le-tos dogradol na Perovem tri majhne stanovanjske bloke za delavstvo. V vsak blok so se vselile štiri družine.

Iz Jarš

Poletno poslopolje, ki je bilo med vojno delno uničeno, so začeli zdaj obnavljati in dozidavati. Ko bodo končana gradbena dela, bo nova železniška postaja ena največjih na kamniški progji.

Iz Šorice

Mnogoštivnim izletnikom in planincem je Šorica že dobro znana po svojih številnih prirodnih krasotah: po Izviru Šore, Ratitovcu, Poreznu itd. Tu je rojstna hiša slikarja Ivana Groharja, ki jo prav radi obiskujejo poznavalci njegove umetnosti. Krajinu se odlikuje s čistim planinskim zrakom, z zdravilnim višinskim soncem, lepi okoliši, pozimi pa z odličnimi smuškimi tereni. Zaradi ugodnega podnebja jo priporočajo za klimatsko zdravljenje.

V Šorici je pošta, kmetijska zadruga s trgovino v novem zadružnem domu in dobro znano gostišče »Pri pošti«. Ker je v letosnjem sezonu Šorica uvrščena med priznane letoviške kraje, ima tudi možnost nuditi delovnim ljudem na odlihu vse tiste ugodnosti, kot jih nudijo ostale letovišarske postojanke Slovenije.

Iz Mengša

V tork opoldne je v 69. letu starosti za vedno zatishki oči kapelik godbe mengeške Svo-be Peter Lipar.

Pestro je bilo njegovo življenje. V marsičem je poveزان razvoj Mengša med obema vojnama z njegovim imenom. Če-ljih 15 let je stal na čelu mengške občine. Je oče našega Petra Liparja, priznanih skladatelja in dirigenta pevskoga zbora »France Prešeren« iz Kranja. Sam je gojil srčno želijo, da doživi 70 letnico, to pa ne zaradi sebe, ampak zgorj zaradi tega, ker bo prihodnje leto proslavljal 70 obljetnico obstoja tudi mengška godba. Zal se mu ta želja ni izpolnila. Z njim je izgubil Mengš posegneč delovnega človeka, ki je bil duša mnogih društv in organizacij.

Izpod Golice

V mladinskem domu pod Golico zelo prijetno preživlja počitnice skupina jesenjskih plesnikov. Gozdovlj in livaže okrog Doma jim nudijo dovolj prostora za priljubljene igre. Visinski zrak in odlična hrana pa jim tako prijata, da so iz dne-

Iz Preddvora

Kmetijska zadruga Preddvor je razglasila, da bo odkupovala borovnice za izvoz po ceni 45 din za kilogram.

Za vasi Spodnja, Srednja in Zgornja Bela je prevzemal borovnice sam predstavnik KZ Anton Valjevec v svojem hlevu na Sr. Beli. — Pri tehtanju se je na škodo nekaterih nabiralcev zmotil kar za 5 kg in še več.

Nazadnje pa je izjavil, da se je pri tehtanju ustej za 11 kg in je pri izplačilu še ta primanjkljaj odbil nabiralcem. 160 kilogramov borovnic je prevoznik odkonil, ker so bile preslabe za izvoz. Namesto, da bi predsednik takne borovnice vrnil nabiralcem, ki so jih prednesli, je vsem brez izjemne odračunal neke procente. Predsednik Valjevec in njegov tajnik Vinko Vrečko sta potem borovnice namočila v sod, da bosta skuhala žganje.

Nabiralcem prihodnje leto takmici obiskovalcem ne bodo več prodajali borovnic. Za dobro blago hočemo tudi pošteno plačilo.

Iz Kranja

Zaradi neposečanja predvojne vzgoje v centru mesta Kranja so bili kaznovani: Jože Zupančič z denar. kaznijo 2.000 din, Anton Jenko 800 din, Emil Vencelj 1.500 din in Valenten Hanzloški 1.200 din.

Dupliški mizarji so zasloveli po svetu

Po glavni cesti Duplica — Kamnik srečujete dan za dan težko naložene kamione in vozove, ki prevažajo upognjeno pohištvo (v glavnem moderno izdelane stole) iz tovarne Stol na Duplici na tovorni kolodvor v Kamnik. Kam gre vsa ta gradnada stolov? — se boste ra-dovedno vprašali.

V tovarni upognjenega pohištva nam kaj radi postrežejo s podatki. Skoraj 70% celotne tovarniške proizvodnje gre za izvoz. Imajo naročila iz ZDA, Iz Francije, Avstrije, Holandije, Srbije, Egipta, Sudana, Kenije, Izraela, v zadnjem času pa se tudi Turčija močno zanima za njihove izdelke. Devize, to so bogat vir dohodka tega podjetja in močan prispevek za kreditne domačega gospodarstva. Ostalo proizvodnjo pokupi domači trg, tako da delovni kolectiv »Stola« ni nikoli v zadrugi glede naročil.

Dupliški mizarji so še dobri strokovnjaki zasloveli širom po svetu. Domi jih pa poznamo kot varčne in preudarne gospodarje, ki skrbijo za nenehno rast svojega podjetja. Pri njih vlagajo ves dobitek v dvig življenskega standarda delovnega človeka. Obnavljajo tovarniške obrate, z novimi stroji izpopolnjujejo proizvodnjo, kar vse jih je stalo že težke milijone dinarjev. Razen tega so dali 7

milijonov za gradnjo novega mostu čez Kamniško Bistrico, 1 milijon za elektrifikacijo Duplice, dočim bodo ves presežek fonda plači vložili v sklad za izgradnjo stanovanjskih hišic. Res so letos že dovršili nov stanovanjski blok, to pa je še vse premalo, ker glede stanovanj vladata tu še velika stiski. Tako bodo se na jesen iz gospodarskega posloja napravili samski dom, na pomlad pa zazdiči z zidavo delavskih hišic. V kratkem se bodo lotili tudi gradnje kulturnega doma, v katerem bodo vložili 58 milijonov dinarjev. Delavci se so obvezali, da bodo delali prostovoljno dve uri tedensko več in tako delajo za nov kult, dom že nad leto dni. Dosej imajo zbranih že veliko sredstev za gradnjo in tudi načrti so že gotovi.

V >Stolu< na Duplici življeno vre novo življenje. Delovni kolectiv izdaja tudi zelo zanimiv periodičen strokovni časopis »Stol«, kulturno in športno pa se udejstvuje v SKUD »Zmagice in športnem društvu >Virtus«. 22. t. m. pridejo na obisk člani delovnega kolectiva »Edvard Kardelj« iz Nove Gorice. Tako se bodo medsebojno spoznali marljivi gorški in dupliški mizarji. 30. avg. pa bodo na Duplici odkriti spominsko ploščo 47 padlim borcem in talcem.

Ali jih spoznate

Trideset jih je — pionirjev in pionir. Otroci iz raznih krajev kranjske občine, vse tja do žirov, so se združili v strnjeno kolektiv, da prežive tri tedne počitnici skupno v novem okolju. V lepem Šolskem poslopolju z velikim igriščem okoli njega so našli svoj dom. Razredi s širokimi svetlimi okni, polni evetočnih raznobarvnih petumij, so njih spalnice, slame, njače pa njih ležišča. Res niso tako mehke kot doma, a splošno pogovoriti kakšen pisan cvet je je še lepše, saj so plonirji po razgibanem dnevu dovolj utrjeni.

Kamor pogledaš iz našega novega doma, povsod samo zelenje — bližnji hribi, polni raznih listavcev, smrek, borov in macesnov, za njimi pa vence visokih gora Karavank s strmlimi skalami in belimi prednatimi lisami. Kot mehko gnezdo sredi gostil vej drevesa je položena v to lepo oko. Ije planinska vasica, ki jo strazi z ene strani travnata Kriška gora s Tolščim vrhom, ponosn gol Storžič, z druge pa raztegnjeni greben Košute, v čigar naročju leže vabilje Kofce, v ozadju pa se kosali s svojim visokim čelom Begunjščica, za njo pa rahlo kuka Želenica. Gotovo ate že uganili, da je ta planinski raj v Storžičevem kraljestvu Lom nad Tržičem.

Ze ob odhodu iz Kranja mi je neka matica naročala, naj pazim na Mojca. »Živa jec, mil

je rekla. Ves čas vožnje smo se ji moraliti vsi oj arca smejati. Mojca je pri igri živa, pri vsakti se razviti boj kot kakšna druga. Med spanjem po-poldne navadno vse spe, le Mojca je spet tista, ki ne miruje. Naša Mojca pa je tudi predprednica. Po dvakrat, trikrat je treba povedati, da razume, včasih pa kar na lepem odgovori, če ji ni kaj po volji. Pri kostlu, pri večerji in splošni mizi ne miruje, ter je vedno najbolj glasna. Kolektivno življenje ji bo prav dobro kobililo.

Jure je naš debeljško, že v kolonijo je prišel okrogel, toda tu je postal pravčata polna luma. Vse mu tako tekne, da je tudi trebušček postal napihnen kot balonček. Celo pri po-poldanskom spanju ljubi miz in rad javi, kdo mu je kratki po-potrebni počitek za prehrano.

Miško je brez staršev. Živi pri teti. Zdaj, ko je v koloniji, je těkni Nuši že parkrat potožila, da ji je dolgčas po tetki. Lepo se pogovorita s tetko in spet ji je dobro. Ko hodimo na izlete, je vedno v tetkini bližini. Prav rada jo ima. Sa je tako dobra mala punčka in tudi poredna ni. Njenca tetica pa bi se gotovo zelo čudila, če bi vdelna Miško pri mizi, kako ji gre v slast prav vsaka jed — planinski zrak in življenje

v skupnosti je pač dober zdravnik.

Janez — živ pri igri, da je kaj, a v njem je sreča po dolčustv — saj tako zelo ljubi svojega bolnega očeta-invalida. Ceprav štirinajstleten, ga ni sram priznati, da mu je dolgčas po njem in ob maminem obisku se ves razneži. Ni čudno, saj njegov očka zna tako lepo pisati svojemu Janezu.

»Pepček« je popolna sirotev in je pravi cvet naših »dekleč«.

Njen malce zasukani nosek iz-
voda vedno kaj novega in tudi
ježiček se ji dobro vrti. Črnolasa Mira pa je največja.

Po-gledala je že izza otroškega sveta ter se zato ne more dočela vživeti v ostali krog. Zna pa lepo peti in deklamirati ter se je prav lepo postavila, ko smo v nedeljo proslavljali spomin padlih borcev v Lomu.

Jože je dolg in tenek kot prekija in po žirovsko prípoveduje: »Lainvern je bil ultenjen v jam in je ahtal sajo hčer...« Kot dečko se krepko drži, dočim se njegov sorokjak Mariko kar prerad počmeri, sa-mo če ga drugi le malo pocukne.

Bratca Peter in Pavlo pa si tudi v koloniji utrijuteta bratovsko ljubezen s pestimi strščki Kristof pa že zna po-seči vmes, da se na koncu vse trije smejo. Se celo vrsta je spel in Pepčkov in vsak po svoji prispeva, da je skupno življenje v koloniji veselo in kratkočasno.

Problemi gledaliških odrov na podeželju

pa bosta odprt novi dvorani razvoju pospešuje že splošna kulturna rast ljudi, posebja pa se dela poklicnega gledališča v Kranju in zimske predstave na podeželju. Ljudje so postali zahtevnejši.

Ker so vsa pretekla leta igralski kolektivi vlagali ves napor v ureditev dvoran in odrov, se vedno bolj pojavlja potreba po strokovno izšolanem kadru. To je pogoj za uspešen razvoj vaških odrov. Okrajna zveza ljudske-prosvetnih društev bo morala skupno z umetniškim svetom gledališča v Kranju poiskati različne možne oblike šolanja režiserjev-amaterjev.

V materialnem pogledu je v tem času največja ovira po-manjkanje oblek. Mnogi odri bi kaj radi igrali klasična dela. Toda vprašanje ustreznih oblačil pokopljivo marsikatero misel na Linhartovega »Matička«, Mollierovega »Skopuha« itd. Izposojevanje oblek v Ljubljani pri Ljubljanskem odu pa je rok in drago.

Okrajna zveza LPD ima sicer v načrtu ureditev okrajne izposojevalnice oblek, vendar se nima dovolj denarnih sredstev. Z ustalitvijo igralcev in režiserjev-amaterjev, z boljšo organizacijo Svobod v kulturoprosvenih društvih ter z večjo skrbjo za pridobljivji materialni fond, bodo dani najosnovnejši pogoji za smotorno in kvalitetnejše delo društev.

V tem obdobju je zlasti pre-rece vprašanje ustrezne izobrazbe igralcev in režiserjev. Brez dvoma bo še razvoj v smeri kvalitetnejših del. Ta

Izlet pod Stol - zgodovinski dan Svobodašev

Zavrsnica, ki leži pol ure hoda od Žirovnice, je sicer neznamen kraj, ki pa je bil v stari Jugoslaviji jesenjskim ko-vinarjem, predvsem pa gorenjskim svobodašem kaj dobro znan. Tega starega zbornega mesta, kjer so se nekoč kovali temelji naprednemu gibanju, so se svobodaši radovljškega okraja ponovno spomnili, zato se odločili, da bo na Završniči okraju zlet Svobod. Iniciativi svobodašev so sledile — na le Svobode — ampak tudi vsa kulturoprosvena društva o-kraja Radovljica. Na Završnici se bodo v nedeljo, 23. avgusta sestali številni stari in mladi svobodaši in člani ostalih društiev okraja Radovljica. Na kraju, kjer so sprejemali nekoč važne sklepe, hočajo tudi to pot utrditi društveno delovanje radovljškega okraja. Pripravljalni odbor, ki ni imel malo dela, je pohvalno izvedel vse predpriprave in omogočil de-sutisocem udeležbo na zletu.

Na lepih jasih ob Završnici so postavili tribuno, odre v pavilone. Oskrbeli bodo avtobuse in kamione za prevoz izletnikov, organizirali ojačanje rednih vlakov in posebnih vlakov na progi Žesenice — Žirovnic. Pevski zbor, godbe na pihala, folklorne skupine in recitacijski zbor so se na kulturen nastop, ki bo sledil lepo pripravili. Nastopil bo zdržan moski zbor, v katerem bo okrog 150 pevcev radovljškega okraja. Pripravljalni odbor, ki ni imel malo dela, je pohvalno izvedel vse predpriprave in omogočil de-sutisocem udeležbo na zletu.

Zastopnik Izseljeniške matice je izročila vodji skupine dario, nakar se je razvili pri-srečen razgovor med zastopnikom izseljencev in zastopnikom Jesenice. Otroci, ki so prišli s svojimi starši prvič v domovino, so navdušeno poslušali igranje jesenjskih godbenikov in se radovali obisku v Titovi Jugoslaviji.

Ob zvokih godbe in príravnenem pozdravljanju je odpeljal hrvozlak 99 slovenskih izseljencev dalej proti Ljubljani, od koder je odpotovala še isto noc večina na svoje domovine, oziroma med svoje štorm Slovenske. Nekaj jih je ostalo še naslednji dan v Ljubljani. Ti so se poklonili našim herojem pred grobno na Trgu herojev in položili na sarcofan venec z napisom »Slovenci iz West-falije«.

Obišče lepo izletno točko pod Stolom in manifestiraje z delovnim ljudstvom!

Poziv borcev
GRADNIKOVE BRIGADE
kranjskega okraja

Pripravljalni odbor organizira udeležbo interne proslave GRADNIKOVE BRIGADE, ki bo 30. tm. v Podgorici, ter zato poziva vse bivše borce te brigade, da se prijavijo do 27. tm. med 8 in 14 uro na trg. podjetju »Preskrba« v Kranju (pri Petrčku I, nadstropje, tel. št. 128). Prijavilo naj se osebno ali pa po telefonu.

Hafner Miretu.

Skupinski odhod iz Kranja b. 29. tm. ob 15. uri. Vrreno m. 30. tm. zvečer. Prevoz bo brezplačen!

Nadaljnje informacije se dobijo pri prijavi.

Pripravljalni odbor,

GLAS GORENJSKE

K STEV. 34.

Priloga za poduk in razvedrilo

22. VIII. 1953

ZANIMIVOSTI POŠIRI Svetu

Janko Blažej

Beinn Narnein

SAMOTEN VRH NA ŠKOTSKEM

V popoldanskih urah sem z morju so plavali čolniči ter rt-brzovlakom preko Carlisle-a in Kilmarnocka, prispel v Glasgow. Član organizacije »International Tramping Tours« me je čakal pri izhodu in kmalu sva se, sedče v prvem nadstropju avtobusa v polzvezdu tempu premikala po obljudenih ulicah velemeesta. Promet v centru mesta je v velikih milijonskih mestih, kakor so London, Manchester ali Glasgow res pravi problem. Človek opravi svoje opravke še najhitreje poš. Osebni avtomobili se premikajo zelo počasi ter morajo čakati na signale na križiščih; ulice so za promet odločno premajhne. Tramvaj je vozilo preteklosti; zelo zaustavlja promet in povzroča precej skripanja. Vendar je znatno cenejši kot enonadstropni avtobusi ali pa trolejbusi, ki so pa kljub temu že v več britanskih mestih zamenjali tramvaj.

Nekaj ur kasneje sem se na večerjal, si ogledal muzej 500 let stare univerze, kjer mi je pažnik naredil celourno predavanje o škotskih slikarjih v čudovitem škotskem dialektru ter se razgledal po parku kralja Jurija. V predavalnici modernega inštituta za fizikalno kemijo sem pregledal svoje dlapotitive ter se povzpeli na plosčato streho zgradbe. Nad vsem mestom se je dvigal fin prah na zapadu je skozenj medio sijalo zahajajoče sonce. Mesto mi je bilo precej domače; vse hiše so večnadstropne, medtem ko ima v angleških mestih vsaka družina svojo majhno hišico z vrtom. Čutil sem tudi, da sem na škotskem.

Ljudje so me popravljali, da nisem v Angliji, temveč v Britaniji, kar na noben način ni eno in isto. Kraljica Elizabeta se po krivici imenuje Elizabeta II., ker škoti še nikoli niso imeli kraljice Elizabete I. in so se z Angleži združili v unijo šele kasneje. Vse te stvari so se jim zdele očitno tako važne, da jih morajo tujuj najprej povediti.

Spremjevalec me je vprašal, če imam kakšne posebne želje. Seveda sem imel željo: rad bi si ogledal škotske gore. Gorski svet Škotske sem dobro spoznal iz literature že v domovini in vrhovi so me silno napolili se preden sem pristal v Dovru. Toda kazalo je slab. Moje predavanje so mi postavili ravno na sredino trodnevne oblike in kar je bilo še slabše: prispel sem ravno sred tedna, ko so bili vsi znanci zaposleni in nihče ni bil prost, da bi mogel iti z mano. A tudi to smo uredili. Opremili so me z zemljevidom in kompasom ter mi obljubili, da me bodo spravili na vlak in zopet pričakali pri prihodu. Potovanje po Veliki Britaniji je bilo zame namreč največji problem. Vlaki odhajajo zelo pogosto in v različne smeri. Velika mesta imajo vedno po več kolodvorov, ki med seboj niso v zvezi. Tako sem se povrnal zvečer na popolnoma drug kolodvor in v drug del mesta, kakor sem odpotoval iz njega zjutraj. Precej časa je potrebno, da se človek temu vrvežu in nagliči na železnici privadi.

Po dobrati uri vožnje z vlakom sem v Craignoramu prestopal na lokalni vlak. Bil sem že daleč sredi škotskega vlaščevja in na specjalnem zemljevidu sem že mogel zasledovati svojo pot. Majhno in prijazno škotsko mesto Helensburgh je ostalo za manjo in nekaj milij dalje proti severu je bilo večje pristanišče, kjer je bilo zasidrano nekaj velikih ladij.

Ves čas pa je nekaj desetin metrov pod mano ležalo more. Škotska je silno razčlenjena deželja. V obalo se zajedajo stevilni ozki in dolgi morski zaliv, tudi jezera med gorami so zelo številna. Vozil sem se nad Loch Longom, zalivom, ki ni nikjer širši kot 10 km, v celino sega pa vsaj 50 km daleč. Po

zdravljil Ben Lomond (3192 čevljev); pod njim pa se je blestelo že v drugi dolini jezero Loch Lomond, ki je celinsko jezero in ima sladko vodo. Okoli tega jezera so spletli tamkajšnji prebivalci pod gorami cel niz zgodob, ki segajo še daleč nazaj v boje med keltsko govorečimi Škoti ter germanoškim Juti, Angli in Sasi.

Celotna pokrajina pa je na redila name žalosten in težak včas. Goli leže silni in mogočni vrhovi, le borna trava raste po njihovih pobočjih. Redki so gozdovi in še daleč ne tako svetli in veseli, kakor v domovini. Granit, iz katerega sestavlja gora, je temičen in črn, pravo nasprotje belega apnenca pri nas. Trda in temna leži daljna pokrajina, le bela snežična mežikajo proti nebu in valovi morja butajo ob njenih obale. Težak je njen del in zamokel, prikrit ter ledeno-mrazel njen utrip. Leden kakor veter, ki divja preko oceana in se ne ustavi ob otoku. Moja domovina je pa lahka in vesela, razigrana in razposajena kakor nagajiva pesem.

Zamikal me je dolg greben do naslednjega vrha A Chroisa (2785 čevljev). Naglo sem se stopil do prve škrbine. A ko sem videl kakšen vzpon mečka do prvega roglja, sem se usedel ter pogledal na zemljevid. Greben je bil predolgov, vlekel se je skoraj tri in pol kilometre daleč, nato me je čakal še povratek v dolino. Ura je bila že poldne, ob sedmih zvečer sem moral v Glasgwu stojiti za predavateljsko mizo.

Prestal sem se preležal ter presanal v zavetju na škrbini. Zasedel sem se predolgo. Moral sem hiteti na vlak. Na sestopu sem se vdrl do kolena v močvirnato mlakužo, kar je za nas pač nenavadno; v njenem gorskem svetu pa so obširne močvare na pobočjih vsakdanji pojav. Bolje je bilo, ko so potok Alt Sugach sred pobočja zajel v rezervoar in ga po cevi speljal v dolino.

V zadnjem hipu sem še ujel vlak ter se dodobra oddahnil še med vožnjo. Pod mano so zopet risale ladje v gladino Loch Longa bele črte, na severozapadu pa so se počasi odmikale sedaj že znane gore. Ko je vlak zavil okoli pobočja sem jih izgubil izpred oči. Čutil sem se nekako umirjenega. Davna želja se mi je izpolnila.

Id. Ura mi je kazala, da se bilo, pač pa je bilo sredi planote vbetonirano triangulacijsko znamenje. Zleknli sem se pod njega ter se predal goralski sreči pod medim soncem v daljni deželi na severu. Na zemljevidu sem pričel iskat imena bližnjih vrhov. Na severozapadu je ležal 3318 čevljev visoki Belin Ime, prav tak ploščad kot moj vrh. Na vzhodu me je onstran zaliva po-

nove pregrade in v kotanjah so bila obširna snežišča, ki jih iz doline sploh nisem videl. Kmalu sem bil moker skoraj do kolen. Koncem koncov mi bili na pobočjih redki in umetno zasajeni ter zelo negovali gozdovi; ob obali je vodila lepa asfaltirana cesta.

Moje oko je pa hrepeleno le po gorah, iskal jo je ponosne škotske vrhove. Ni mi bilo treba dolgo čakati. Hribi na drugi strani zaliva so postajali vedno višji in pogled na zemeljevid mi je povedal, da so že preko 2000 čevljev (609 m) viso-

Ceremonije ob izvolitvi rektorja na Škotskem

Id. Ura mi je kazala, da se bilo, pač pa je bilo sredi planote vbetonirano triangulacijsko znamenje. Zleknli sem se pod njega ter se predal goralski sreči pod medim soncem v daljni deželi na severu. Na zemljevidu sem pričel iskat imena bližnjih vrhov. Na severozapadu je ležal 3318 čevljev visoki Belin Ime, prav tak ploščad kot moj vrh. Na vzhodu me je onstran zaliva po-

bilo, pač pa je bilo sredi planote vbetonirano triangulacijsko znamenje. Zleknli sem se pod njega ter se predal goralski sreči pod medim soncem v daljni deželi na severu. Na zemljevidu sem pričel iskat imena bližnjih vrhov. Na severozapadu je ležal 3318 čevljev visoki Belin Ime, prav tak ploščad kot moj vrh. Na vzhodu me je onstran zaliva po-

bilo, pač pa je bilo sredi planote vbetonirano triangulacijsko znamenje. Zleknli sem se pod njega ter se predal goralski sreči pod medim soncem v daljni deželi na severu. Na zemljevidu sem pričel iskat imena bližnjih vrhov. Na severozapadu je ležal 3318 čevljev visoki Belin Ime, prav tak ploščad kot moj vrh. Na vzhodu me je onstran zaliva po-

Naslednjeg jutra smo šli v Sisak in bi se pobrigali za ladjo - vlačilca, če bi nas potegnili do Siska. Na žalost so imeli tisti dan delo le v bližini in spet smo morali prijeti za vesi. Najbolje bi bilo, da bi šel kdo naprej pa v Sisak in bi se pobrigal za ladjo. Za to važno nalogo smo izbrali primerenoga moža z najdaljšimi koraki. Ko se je čin ob dveh bližnjih ustju Kolpe, nas je prijatelj že pričakoval. Z ostrom krikom zverno-nemških indijan. plemen: »U-a!« je dal posadki vedeti, da je vse v redu.

Se pred neurjem tistega včera smo prvezali čolnov klin za dolg rečnji tanker. Zanimljivo smo se še, kdaj bo drugo jutro odplul vlačilec »Kozarac«, id nas bo vlekel s tankerjem vred; nato smo se podali v mesto iskat kaj za pod zob.

Ob svitu smo že zdieli vsi drevesi v pristanu. Odhod. Nismo se pluli dolgo, ko so visok valovi vdrli čez palubo našega čolna in ga odtrgali. Na kapijanovo povelje smo takoj skočili v mrizo reko. Zdaj smo odtrgan čoln raje zvlekl na tanker, kjer bo bolj varen. Po vodji je odšlo nekaj našega tovora, med drugim tudi klin; mi smo se na vsako miljo bolj bližali domovini komarjev, mrzilčarjev.

Po dobrati uri in pol hoda sem spoznal, da me je gora le prevarila. Računal sem, da bom v podlogni urti na vrhu, pa so se pred mano dvigale vedno

čolni vožnji. V uporabo našemu kuhanju, ki mu je zato dvakrat na dan nosil na mizo svoje proizvode. Drugi smo pomagali pri krmilu, a smo moralj zanj poprijeti vsi štirje. Resorji so bili tisti: Stari je pisal ladijski dnevnik, Pico risal, Lojze je bil kuhan, Stancar posebni kuhan za kavo (drugače se je ukvarjal z muziko), Westman pa je spal. Vseh skupaj se je prijela neozdravljiva mornarska lenoba. Zanimivo je bilo le kdaj pa kdaj poškiliti skozi daljnogled na kopno, kjer so se sprejetavali ptiči različnih obvodnih vrst. Ladja je milla na uro povprečno deset kilometrovih tabel, vidišč na obrežju. Mornarji se zdaj pa zdaj z dolgimi paličami preiskavajo rečno globino. Mirno smo pluli mimo plavajočih milnov, vrb, topolov in širih polj.

1. avgusta smo odpluli še, ko se je dvignila siva meglena koprena. Rečna plovba je namreč zaradi sipe morske nevarnejša od obalne morske; zato se tudi ves promet čez noč ustavlja. Tanker lepo doleti in spravlja v vrče samo s posmočjo strojev, tako surovina sploh ne pride v dotik s cloveškimi rokami.

Kemikalije iz sladkorja. V Svetu je te dni generalni guverner Avstralije Sir William Slim otvoril kemikalno tovarno, v kateri bodo pridobivali vse surovine iz avstralskega sladkorja. Tovarna, ki je stala 4.500.000 avstralskih funtov, je last avstralske firme Colonial Sugar Company in angleške firme Distillers Ltd. Tovarna bo proizvajala kemikalije, ki jih je dosedaj Avstralija morala uvažati. Med kemikalnimi produkti, ki jih bo tovarna izdelovala, bo tudi celulozni acetat, ki je potreben pri proizvodnji umetne svile, ki jo izdeluje nova tovarna v Newcastleu v Novem južnem Welsu.

Zračno oskrbovanje najbolj osamljenega kraja na svetu. Pet hidroavionov tipa "Sunderland" iz letalske baze v Pembroke Docku je odletelo na severo vzhodno Grönlandijo. Naloga teh hidroavionov je bila, da pripelje zaloge sveže hrane in opreme angleški severogrški ekspediciji, ki se že dve leti nahaja v tem delu sveta. Letala, ki so pristala na nekem jezeru, ki v tej letni dobi nekaj tednov ni zamrznjeno, je pričakal vodja ekspedicije kapetan Simpson.

Zamotana ura. Leta 1496 so v Reggio Emiliji sestavili znano in zelo komplikirano uro, ki je na stolpu "Torre del orologio". Poleg časa zaznamuje ura tudi pot planetov in zvezd. Na vrhu stolpa bijeta ure dva bronasta črnca.

Anglia je bila republika. Leta 1649 je bila Anglia proglašena za republiko in postal Commonwealth. To se je zgodilo takrat, ko je bil kralj Charles I. kot sovražnik ljudstva obsojen na smrt. Republika je obstajala do leta 1660, ko je prišel na prestol sin usmrčenega kralja, Charles II.

Največji globus na svetu. Dosedaj največji globus na svetu, ki bo imel premer 9 metrov in se bo vrtel okoli svoje osi, bo izdelal neki geografski institut v Ameriki. Izdelava bo stala 250.000 dolarjev. Na globusu bo zemlja izgledala tako kot jo vidimo iz višine 8000 metrov.

Odkrili so grobničo Ramzesa III. 30 km zahodno od Marsa - Matruh, med Aleksandrijo in egiptsko-libijsko mejo, so odkrili grobničo faraona Ramzesa III. Zidovi grobničice so iz kamenitih blokov, popisani s hieroglifi in risbami, ki predstavljajo bitko med Ramzesom III. in Libijsko ekspedicijo, ki se je dve leti nahaja v tem delu sveta. Letala, ki so jih našli na razvalinah spominjajo kralja, Charlesa II.

Odkrili so staro punsko mesto. Skupina francoskih arheologov je pred kratkim odkrila ostanke nekega punskega mesta na polotoku, ki južno od Tunisa sega v Sredozemsko morje.

Znanstveniki domnevajo, da so to mesto sezidali feničanski mornarji med leti 400—300 pred našim štetjem. Mesto je bilo verjetno porušeno v tretji punski vojni (149—146 pred n. št.) istočasno kot Kartagina. To mesto na Rimljani, kot izgleda niso obnavljali tako kot Kartagine. Zgradbe, ki so jih našli na razvalinah spominjajo berbersko arhitekturo.

Ljudje so se potegnili. Ko so nemški medicinski krog prikralj objavili, da so danes ljudje povprečno večji kot pred 50 leti, so to vest mnogi sprejeli z nezaupanjem.

Prvo merjenje na osnovi znanstvenih metod pa je potrdilo nemško objavo. Znanstveniki so ugotovili, da je povprečna velikost 14-letnega fanta leta 1903. bila 146,4 cm, v letu 1952 pa 152,7 cm, t. j. za 6 cm večja.

Štirje iz Kranja s čolnom po Savi

Vsi vaški psi že besno lajajo, ko končno le dobimo mla. dega moža, ki nam preskrbi nekaj kruha in sadja. Dva ostaneta v čolnu, drugi si pošljemo kar za dlečim senečnim kopanjem.

Naslednjeg jutra smo šli v Slavonskem Brodu je bila prijetna, ker je hladni jutrišnji zrak vse razčivil. Na trgu v Brodu je sadje precej cenejše kot v našem domačem mestu. Onstran Save se začrtujejo v nebo vitki minareti, značilnost bosanskih mest. Tam leži Bosanski Brod. Zvečer že mežikajo naproti svetle luči neke tovarne sladkorja pri Županji. V temi piski vlak.

Na cilju smo! Čoln smo spustili v vodo in še zadnjikrat pomahali v slovo gospodljivim mornarjem in krmiljarju Peru. Veslati smo moralj nazaj do kopalnišča na Robijaški adi, kjer so nas že pričakovali časniki, fotoreporterji in predsednik društva »Partizan«. Zvečer nas je društvo pogostilo, družili dan smo pa bili gostje pri predsedniku planinskega društva.

Čoln, precej zmajan od dolge vožnje smo prodali in se še isti dan, 4. avgusta, poslovili od Beograda.

»Vidiš, takoj se je izpolnila naša dolgoletna želja, klub vsem črnim preostankom in obetom. Veliko smo se naučili na potovanju. Ko smo pluli po sledovih starih slovenskih čolnarjev pred stoletji, smo spoznali Savo in ljudi ob njej. — Tako je prijatelj končal svoje pripovedovanje o savski ekspediciji. Sedela sva v senči ute, obraščene z vinsko trto in na mizi je ležal odprt ladijski dnevnik. Spodaj v skali soteski pa je prek vala svoje vode proti bili prestolnici. J. K.

GLAS GORENJSKE

1

Problemi gledaliških odrov na podeželju

Iz Kamnika

Za borbo proti prahu smo letos dobili nov škropilni avtomobil, ki je zdaj vsak dan dvakrat v akciji. Hvaležni smo LOMO, da je razširil škropljene tudi na ceste proti kopalšču, Perovem in Duplici, kjer je promet z motornimi vozili najživahnejši.

»Titan« gradi. »Titan« je letos dogradil na Perovem tri majhne stanovanjske bloke za delavstvo. V vsak blok so se vselile štiri družine.

Iz Jarš

Postajno poslopie, ki je bilo med vojno delno uničeno, so začeli zljaj obnavljati in dozidavati. Ko bodo končana gradbena dela, bo nova železniška postaja ena največjih na kamniški progi.

Iz Sorice

Mnogoštevilnim izletnikom in planincem je Sorica že dobro znana po svojih številnih prirodnih krasotah: po izviru Soare, Ratitovcu, Poreznu itd. Tu je rojstna hiša slikarja Ivana Groharja, ki jo prav radi obiskujejo poznavalci njegove umetnosti. Krajina se odlikuje s čistim planinskim zrakom, z zdravilnim višinskim soncem, lepi okoliši, pozimi pa z odličnimi smuškimi tereni. Zaradi ugodnega podnebja jo priporočajo za klimatsko zdravljenje.

V Sorici je pošta, kmetijska zadruga s trgovino v novem zadržnem domu in dobro znano gostišče »Pri pošti«. Ker je v letosnji sezoni Sorica uvrščena med priznane letoviške kraje, ima tudi možnost nuditi delovnim ljudem na odhodu vse tiste ugodnosti, kot jih nudijo ostale letovišarske postojanke Slovenije.

Iz Mengša

V torek opoldne je v 69. letu starosti za vedno zatrlni oči kapelnik godbe mengeške Svetobe Peter Lipar.

Pestro je bilo njegovo življenje. V mališčem je povezan razvoj Mengša med obema vojnima z njegovim imenom. Celih 15 let je stal na čelu mengške občine. Je oče našega Petra Liparja, priznanega skladatelja in dirigenta pevškega zborja »France Prešeren« iz Kranja. Sam je gojil srčno željo, da doživi 70 letnico, to pa ne zaradi sebe, ampak zgojni zaradi tega, ker bo prihodnje leto proslavljala 70 obletnico obstoja tudi mengška godba. Zar se mu ta želja ni izpolnila. Z njim je izgubil Mengš posatenega delovnega človeka, ki je bil duša mnogih društv in organizacij.

Izpod Golice

V Mladinskem domu pod Golico je bilo prijetno preživljiva počitnica skupina jeseniških planinov. Govzovi in iladev okrog doma jim nudijo dovolj prostora za priljubljene igre. Visinski zrak in odlična hrana pa jim tako prijata, da so iz dne-

va v dan bolj zdravi in okreplji. Starši, ki prihajajo k malim na obisk, so zelo zadovoljni z zdravjem in prijetnjem življenum svojih otrok. Pa tudi predstavniki nekaterih delovnih kolektivov radi obiščejo pionirje. Tako je v imenu Mestnega kino podjetja Jesenice obiskal pionirje direktor tov. Rems in jim prinesel za več tisoč dinarjev raznih dobrat. Pionirji so bili tega obiska zelo veseli in si želi - kdo bi jim zameril - se več takih obiskov.

Spominu padlih v narodno osvobodilnem boju se hočejo oddolžiti tudi prebivalci pod Golico in gradijo spomenik v bližini hotela. Spomenik bo iz rdečkastega surovega domačega marmorja. Vanj bodo vzidali spominsko ploščo z imeni tistih, ki so v tem planinskem kraju za svobodo darovali svoja življena. Gradbena dela opravljajo Mestno gradbeno podjetje Jesenice.

Turistična sezona, čeprav le-tošnje neugodno vreme nekoliko ovira poletno sezono, je v Domu pod Golico precej gostov iz Slovenije, Banata in Hrvatske, ki se prav prijetno počutijo in so z lepo okolico ter solidno postrežbo prav zadovoljni. »Dom pod Golico« je prijeten planinski hotel v višini 1000 metrov. Zelo radi ga obiskujejo slabotni in zlasti tisti, ki si želijo počitka.

Dupliški mizarji so zasloveli po svetu

Po glavni cesti Duplica - Kamnik srečujete dan za dan težko naloženo kamione in vozove, ki prevažajo upognjeno pohištvo (v glavnem moderno izdelane stole) iz tovarne Stol na Duplici na tovorni kolodvor v Kamniku. Kam gre vsa ta grama do stolov? - se boste rádovno vprašali.

V tovarni upognjeno pohištvo nam kaj radi postrežijo s podatki. Skoraj 70% celotne tovorniške proizvodnje gre za izvoz. Imajo naročila iz ZDA, iz Francije, Avstrije, Holandije, Sirije, Egipta, Sudana, Kenije, Izraela, v zadnjem času pa se tudi Turčija močno zanima za njihove izdelke. Devize, to so bogat vir dohodka tega podjetja in močan prispevek za krepitev domačega gospodarstva. Ostalo proizvodnjo pokupi domači trg, tako da delovni kollektiv »Stola« ni nikoli v zadrugi glede naročil.

Dupliški mizarji so kot dobi strokovnjaki zasloveli štrom po svetu. Doma jih pa poznamo kot varčne in preudarne gospodarje, ki skrbijo za nenehno rast svojega podjetja. Pri njih vlagajo ves dobitek v dvig življenjskega standarda delovnega človeka. Obnavljajo tovorniške obrate, z novimi stroji izpopolnjujo proizvodnjo, kar vse jih je stalo že težke milijone dinarjev. Razen tega so dali 7

milijonov za gradnjo novega mostu čez Kamniško Bistrico, 1 milijon za električno snadno poti v glavnem moderno inčno pohištvo (v glavnem moderno izdelane stole) iz tovarne Stol na Duplici na tovorni kolodvor v Kamniku. Kam gre vsa ta grama do stolov? - se boste rádovno vprašali.

V tovarni upognjeno pohištvo nam kaj radi postrežijo s podatki. Skoraj 70% celotne tovorniške proizvodnje gre za izvoz. Imajo naročila iz ZDA, iz Francije, Avstrije, Holandije, Sirije, Egipta, Sudana, Kenije, Izraela, v zadnjem času pa se tudi Turčija močno zanima za njihove izdelke. Devize, to so bogat vir dohodka tega podjetja in močan prispevek za krepitev domačega gospodarstva. Ostalo proizvodnjo pokupi domači trg, tako da delovni kollektiv »Stola« ni nikoli v zadrugi glede naročil.

Dupliški mizarji so kot dobi strokovnjaki zasloveli štrom po svetu. Doma jih pa poznamo kot varčne in preudarne gospodarje, ki skrbijo za nenehno rast svojega podjetja. Pri njih vlagajo ves dobitek v dvig življenjskega standarda delovnega človeka. Obnavljajo tovorniške obrate, z novimi stroji izpopolnjujo proizvodnjo, kar vse jih je stalo že težke milijone dinarjev. Razen tega so dali 7

Iz Preddvora

Kmetijska zadruga Preddvor je razglasila, da bo odkupovala borovnico za izvoz po ceni 45 din za kilogram.

Za vasi Spodnja, Srednja in Zgornja Bela je prevzemal borovnico sam predstavnik KZ Anton Valjevec v svojem hlevu na Sr. Bell. — Pri tehtanju se je na škoko nekaterih nabiralcev zmotil kar za 5 kg in se več.

Nazadnje pa je izjavil, da se je pri tehtanju ustrelil za 11 kg in je pri izplačilu se ta primanjkljaj odbil nabiralcem. 160 kilogramov borovnic je prevoznik odškolil, ker so bile preslabe za izvoz. Namesto, da bi predsednik takne borovnice vrnil nabiralcem, ki so jih prisneli, je vsem brez izjeme obračunal neke procente. Predsednik Valjevec in njegov tajnik Vinko Vrečko sta potem borovnico namočila v sod, da bosta skuhalna žganje.

Nabiralcu prihodnje leto takam od kupovalcem ne bodo več prodajali borovnic. Za dobro blago hočemo tudi pošteno platio.

Iz Kranja

Zaradi nepošćenja predstavnikov vzgoje v centru mesta Kranja so bili kaznovani: Jože Zupančič z denar. kaznijo 2.000 din, Anton Jenko 800 din, Emil Vencelj 1.500 din in Valentijn Hanzloški 1.200 din.

Izmed vseh vrst kulturno-umetniške dejavnosti je na podeželju najbolj razvita dramatika. V letih po vojni je doživljala svojevosten vzpon. V vojni opustošeni prosvetni domovi so bili obnovljeni in iz razredčenih igralskih skupin so nastali že dokaj dobrati igralski kolektivi.

Število prosvetnih dvoran počasi, a vztrajno narašča: zadržni domovi z dvoranami so omogočili igralsko dejavnost v Cerknici, na Primskovem, v Hotavljah, Sovodnju, Trbojeh, na Kokrici in Vlsokem; enako bo kmalu na Češnjici v Selški dolini. Predstavnica na Trati je zgradila lep kulturni dom. To leto so uredili manjšo, a lepo dvorano v Goričah, še to jesen

Slikar Ljubo Ravnikar razstavlja

Preteklo nedeljo je bila v velikem galeriji Umetniške zadruge v Ljubljani odprta razstava slikarskih del prof. Ljuba Ravnika iz Kranja. Razstavljanju je čez 40 akvarijov in gavesh s pokrajinsko motiviko iz Istre, Slovenskega Primorja, s poti »Po sledovih V. ofenzive in s trpkimi spomini na življene v Italijanski internaciji.

Že neneadvno številni obisk razstave po domačinih in tujini priča o simpatijah do Ravnika vegega slikarskega dela. Ne da bi se želel spuščati v strokovno ocenjevanje, moram kot preprost gledalec izraziti stredo in notranje zadovoljstvo ob teh tehnično dognanih in umetniško občutenih slikah. Trdno risarsko znanje, smisel za kompozicijo, razpoloženje in barvitost varuje Ravnika bega vga po negotovih potih modernih strel. Zato se razstavljene umetnine ljudem čistega srca všeč.

Vsi takor zelimo našemu domačemu mnogo uspeha ob tej razstavi v Ljubljani. Pričakujemo pa, da nam prej ali sledeči tudi v Kranju pripravi samostojno razstavo svojega marljivega dela.

C. Z.

Zavrnica, ki leži pol ure hodila od Žirovnice, je sticer neznan kraj, ki pa je bil v stari Jugoslaviji jesenškim kovinarjem, predvsem pa gorenjskim svobodašem kaj dobro znan. Tega starega zbornega mesta, kjer so se nekoč kovali temelji naprednemu gibanju, so

pa bosta odprtvi novi dvorani razvoj pospešuje že splošna kulturna rast ljudi, posebej pa še dela poklicnega gledališča v Kranju in zimske predstave na podeželju. Ljudje so postali zahtevnejši.

Ker so vsa pretekla leta igralski kolektivi vlagali ves napor v ureditev dvoran in odrov, se vedno bolj pojavi potreba po strokovno izšolanem kadru. To je pogoj za uspešen razvoj vaških odrov. Okrajna zveza ljudsko-prosvetnih društev bo morala skupno z umetniškim svetom gledališča v Kranju poiskati različne možne oblike šolanja režiserjev-amarjev.

V materialnem pogledu je v tem času največja ovira po manjkanje oblek. Mnogi odri bi kaj radi igrali klasična dela. Tod vprašanje ustreznih oblačil pokopije marsikatero misel na Linhartovega »Matička«, Molierovega »Skopuh« itd. Izposojevanje oblek v Ljubljani pri Ljubljanskem odu pa je od rok in draga.

Okrajna zveza LPD ima sicer v načrtu ureditev okrajne izposojevalnice oblek, vendar se nima dovolj denarnih sredstev. Z ustalitvijo igralcev in režiserjev-amarjev, z boljšo organizacijo Svoboda in kulturnoprosvetnih društev ter z večjo skrbjo za pridobljeni materinalni fond, bodo danji najnovnejši pogoji za smotorno in kvalitetnejše delo društev.

Izlet pod Stol - zgodovinski dan Svobodašev

Obisk westfalskih Slovencev

Minuli petek je skupina westfalskih Slovencev prispevala na tri do Štirinajstke matice iz Ljubljane in jesenških pionirki, ki so prvič prišli v novo Jugoslavijo. Ob prihodu večernega brzovlaka je igrala godba na pilha. Na stotine jesenčanov je vzhlikalo dobrodošlico rojakom iz tujine. V imenu prebivalstva mesta Jesenice je pozdravil westfalski Slovenci predstavnik LOMO Jesenice tov. Maks Dolinar, v imenu mnogih sloven

organizacij pa tov. Karl Kozar. Dobrodošlico je izrekel tudi tajnik Izseljeniške matici iz Ljubljane in jesenških pionirki, ki je izročila vodjo skupine, Čebinu Šopek gorenjskih cvetlic. V imenu westfalskih Slovencev se je zahvalil za prisoten sprejem rojak Fr. Čebin, doma iz Zagorja, ki je dejal: »Z veseljem prihajamo na obisk v domovino, ki nam nekoč ni mogla nuditi kruha. Zelimo se seznaniti z vsem, kar smo v novi Titovi Jugoslaviji slišali že v tujini. Upamo, da bomo v času našega bivanja takoj spoznali mnogo stvari na lastne oči in se prepričali o velikih podvigih naše domovine.« Zastopniku Izseljeniške matic je izročila vodjo skupine dario, nakar se je razvili prvič pričen razgovor med zastopnikom Izseljenec in zastopnikom Jesenice. Otroci, ki so prišli s svojimi starimi prvič v domovino, so navdušeno poslušali igranje jesenških godbenikov in se radovali obiska v Titovi Jugoslaviji.

Ob zvokih godbe in priravnem pozdravljanju je odpeljal brzovlak 99 slovenskih izseljenec dalje proti Ljubljani, od koder je odpotovala še isto noč vedenje na svoje domovine. Nekaj jih je ostalo še naslednji dan v Ljubljani. Ti so se poklonili našim herojem pred grobnico na Trgu herojev in položili na sarhofag venec z napisom »Slovenci iz Westfalije«.

Poziv borcev
GRADNIKOVE BRIGADE
kranjskega okraja

Pripravljalni odbor organizira udeležbo interne proslave GRADNIKOVE BRIGADE, ki bo 30. tm. v Podlagi, ter zato poziva vse bliske borce te brigade, da se prijavijo do 27. tm. med 8 in 14 uro na trg, podjetju »Preskrba« v Kranju (pri Petrku I. nadstropje, tel. št. 128). Prijavijo naj se osebno ali pa po telefonu tov. Hafner Mirot.

Skupinski odhod iz Kranja bo 30. tm. ob 15. uri. Vrnemo se 30. tm. zvečer. Prevoz bo brezplačen.

Nadaljnje informacije se dobre pri prijavi.

Pripravljalni odbor.

Ali jih spoznate

Trideset jih je — pionirjev in pionir, otroci iz raznih krajev, s krajem kranjske okolice, vse tja do Žirov, so se združili v strnjen kolektiv, da prežive tri tedne počitnic skupno v novem okolju. V lepem solskem popolju z velikim igriščem okoli njega so našli svoj dom. Razredili s širokimi svetlimi okni, počnili cvetočih raznobarvnih petunij, so njih palnlice, slamenjače pa njih ležišča. Res niso takoj mehke kot doma, a splošno je dober dan.

Kamor pogledaš iz našega novega doma, povsod samo zelenje — bližnji hribi, polni raznih listavcev, smrek, borov in macesnov, za njimi pa visene visokimi gora Karavank s strmimi skalami in belimi prodnatimi lisami. Kot měhko gnezdo sredi gostih vej drevesa je položena v to lepo utrjenje planinska vasišča, ki jo strazi z ene strani travnata Kriška gora s Tolstim vrhom, ponosni gol Storžič, z druge pa raztegnjeni greben Kočute, v čigar naročju leže vabljenje Kofce, v ozadju pa se kočati s svojim visokim čelom Begunjščica, za njo pa rahlo kuka Želenica. Gotovo ste že ugatnili, da je ta planinski raj v Storžičevem kraljestvu Lom nad Tržičem.

Ze ob odhodu iz Kranja mi je neka manica naročala, naj pazim na Mojco. živa je,

je reča. Ves čas vožnje smo se ji morali vsi od arca smejeti. Mojeja je pri igri živa, pri vsaki se razviti boj kot kakšna druga. Med spanjem po polne navadno vse spe, le Mojeja je spet tista, ki ne miruje. Naša Mojeja pa je tudi predprzna. Po dvakrat, trikrat ji je treba povedati, da ramene, včasih pa kar na lepotu odgovori, če ji ni kaj po volji. Pri kosilu, pri večerni in sploh pri misli ne miruje, ter je vedno najbolj glasna. Kolektivno življenje, ji bo prav dobro krištalo.

Jure je med največjimi in prav rada pomaga mlajšim pri pravljiljanju. Razvedrla išče pri Šahu in drugih igrah. Večkrat pa nam ob spremiščju harmonike zaplete kak balet. Kadar je dežurna, je soba vedno lepo počiščena in hodnik lepo pomlit. Tudi zahtevna ni Boža. Nekoč pri malici bi Metka, Boža in nekaj drugih še rade sadja. Tetka pravi: »Poščiša bom, če je že za vse.« Boža pa pravi: »Kar ostalim dajte!« Tetka je vedela, da bi Boža še jedla. A ona ni egoist. Na Storžiču je dobro hodila, ko pa smo se vračali, je bilo bolj težko. Dvanaestna deklica Štele postaja turistka. Njeni slab

GLAS GORENJSKE

K STEV. 34.

Priloga za poduk in razvedrilo

22. VIII. 1953

ZANIMIVOSTI **POŠIRI PEMP Svetu**

Janko Blažej

Beinn Narnein

SAMOTEN VRH NA ŠKOTSKEM

V popoldanskih urah sem z morju so plavali čolniči ter r. brzovlakom preko Carlisle-a in Kilmarnocka prispel v Glasgow. Član organizacije »International Tramping Tours« me je čakal pri izhodu in kmalu sva se, sedič v prvem nadstropju avtobusa v polževem tempu premikala po obljudeni ulicah velemeesta. Promet v centru mesta je v velikih milijonskih mestih, kakor so London, Manchester ali Glasgow res pravi problem. Človek oправi svoje opravke še najhitrejše peš. Osebni avtomobili se premikajo zelo počasi ter morajo čakati na signale na križiščih; ulice so za promet odločno premajhne. Tramvaj je vozilo preteklosti; zelo zaustavlja promet in povzroča precej skripanja. Vendar je znatno cenejši kot enonadstropni avtobusi ali pa trolejbusi, ki so pa kljub temu že v več britanskih mestih zamenjali tramvaj.

Nekaj ur kasneje sem se na večerjal, si ogledal muzej 500 let stare univerze, kjer mi je pažnik naredil celovorno predavanje o škotskih slikarjih v čudovitem škotskem dialektru ter se razgledal po parku kralja Jurija. V predavalnici modernega instituta za fizikalno kemijo sem pregledal svoje dlapozitive ter se povzel na ploščato streho zgradbe. Nad vsem mestom se je dvigal fin prah in na zapadu je skozenj medijo stojalo zahajače sonce. Mesto mi je bilo precej domače; vse hiše so večnadstropne, medtem ko ima v angleških mestih vsaka družina svojo majhno hišico z vrom. Čutil sem tudi, da sem na škotskem. Ljudje so me popravljali, da nisem v Angliji, temveč v Britaniji, kar na noben način ni eno in isto. Kraljica Elizabeta se po krivici imenuje Elizabeta II., ker Škoti še nikoli niso imeli kraljice Elizabete I. in so se z Angleži združili v unijo šele kasneje. Vse te stvari so se jim zdele očvidno tako važne, da jih morajo tujuči najprej povediti.

Spremljevalec me je vprašal, če imam kakšne posebne želje. Seveda sem imel željo: rad bi si ogledal škotske gore. Gorski svet Škotske sem dobro spoznal iz literature že v domovini in vrhovi so me silno malkali še preden sem pristal v Dovru. Toda kazalo je slabo. Moje predavanje so mi postavili ravno na sredino trodnevnega obiska in kar je bilo še slabše: prispeval sem ravno sred tedna, ko so bili vsi znanci zaposleni in nihče ni bil prost, da bi mogel iti z mano. A tudi to smo uredili. Opremili so me z zemljevidom in s kompasom ter mi objibljivo, da me bodo spravili na vlak in zopet pričakali pri prihodu. Potovanje po Veliki Britaniji je bilo zame nameč največji problem. Vlaki odhajajo zelo pogosto in v različne smere. Večka mesta imajo vedenje po več kolodvorov, ki med seboj niso v zvezzi. Tako sem se povrnil zvečer na popolnoma drug kolodvor in v drug del mesta, kakor sem odpotoval iz njega zjutraj. Precej časa je potreben, da se človek temu vrvežu in naglici na žleznični privadi.

Po dobrimi urami vožnje z vlakom sem v Craigendoranu prestopal na lokalni vlak. Bil sem že daleč sredi škotskega višavja in na specialnem zemljevidu sem že mogel zasledovati svojo pot. Majhno in prijazno škotsko mesto Helensburgh je ostalo za mano in nekaj milij dalje proti severu je bilo večje pristanišče, kjer je bilo zasidrano nekaj velikih ladij.

Ves čas pa je nekaj desetih metrov pod mano ležalo moreje. Škotska je silno razčlenjena dežela. V obalo se zajedajo številni ozki in dolgi morski zalivi, tudi jezera med gorami so zelo številna. Vozil sem se nad Loch Longom, zalivom, ki ni nikjer strši kot 10 km, v celino sega pa vsaj 50 km daleč. Po

zdravljaj Ben Lomond (3192 čevljev); pod njim pa se je blestelo že v drugi dolini jezero Loch Lomond, ki je celinsko jezero in ima sladko vodo. Okoli tega jezera so spetli tamkajšnji prebivalci pod gorami cel niz zgodb, ki segajo še daleč nazaj v boje med keltsko govorečimi Škoti ter germanskimi Juti, Angli in Sasi.

Celotna pokrajina pa je na redila name žalosten in težak vtič. Goli leže stoni in mogočni vrhovi, le borna trava raste po njihovih pobočjih. Redki so gozdovi in še daleč ne tako svetli in veseli, kakor v domovini. Granit, iz katerega sestoji gore, je temičem in črn, pravo nasprotno belega apnenca pri nas. Trda in temna leži daljna pokrajina, le bela snežička mežikajo proti nebu in valovi morja butajo ob njeni obale. Težak je njen dih in zamokel, prikrit ter ledeno-mrzel njen utrip. Ledeni kakor veter, ki divja preko oceana in se ne ustavi ob otoku. Moja domovina je pa lahka in vesela, razigrana in razposajena kakor nagajiva pesem.

Zamikl me je dolg greben do naslednjega vrha A Chroisa (2785 čevljev). Naglo sem se stopil do prve škrbine. A ko sem videl kakšen vzpon mečaka do prvega roglja, sem se usedel ter pogledal na zemljevid. Greben je bil predolg, vlekel se je skoraj tri in pol kilometra daleč, nato me je čakal še povratek v dolino. Ura je bila že poldne, ob sedmih zvečer sem moral v Glasgovu stopeniti na predavateljsko mizo.

Prestočil čas sem preležal ter presanal v zavetju na škrbini. Zasedel sem se predolgo. Moral sem hiteti na vlak. Na sestopu sem se vdrl do kolena v močvirnato mlakužo, kar je za nas pač nenavadno; v njihovem gorskem svetu pa so obširne močvare na pobočjih vsakdanji pojav. Bolje je bilo, ko so potok Allt Sugach sred pobočja zajel v rezervoar in ga po cevih speljal v dolino.

V zadnjem hipu sem se ujel vlak ter se dodobra oddahnil še med vožnjo. Pod mano so zopet risale ladje v gladino Loch Longa bele črte, na severozapadu pa so se počasi odmakale sedaj že znane gore. Ko je vlak zavil okoli pobočja sem jih izgubil izpred oči. Čutil sem se nekako umirjenega. Davna želja se mi je izpolnila.

Ceremonije ob izvolitvi rektorja na Škotskem

ki. Ura mi je kazala, da se bilo, pač pa je bilo sredi planote vbetonirano triangulacijsko znamenje. Zleknli sem se pod njega ter se predal gorniški sreči pod medim soncem v daljnjem deželi na severu. Na zemljevidu sem pričel iskatim imenom bližnjih vrhov. Na severozapadu je ležal 3318 čevljev visoki Beinn Ime, prav tak a ploščad kot moj vrh. Na vzhodu me je onstran zaliva po-

pač pa je bilo sredi planote vbetonirano triangulacijsko znamenje. Zleknli sem se pod njega ter se predal gorniški sreči pod medim soncem v daljnjem deželi na severu. Na zemljevidu sem pričel iskatim imenom bližnjih vrhov. Na severozapadu je ležal 3318 čevljev visoki Beinn Ime, prav tak a ploščad kot moj vrh. Na vzhodu me je onstran zaliva po-

pač pa je bilo sredi planote vbetonirano triangulacijsko znamenje. Zleknli sem se pod njega ter se predal gorniški sreči pod medim soncem v daljnjem deželi na severu. Na zemljevidu sem pričel iskatim imenom bližnjih vrhov. Na severozapadu je ležal 3318 čevljev visoki Beinn Ime, prav tak a ploščad kot moj vrh. Na vzhodu me je onstran zaliva po-

Naslednje jutro smo šli vprasati na ladjo - vlačilca, če bi nas potegnili do Sisaka. Na žalost so imeli tisti dan delo le v bližini in spet smo morali prijeti za vsega. Najbolje bi bilo, da bi šel kdo naprej po Sisak in bi se pobrigal za ladjo. Za to važno nalogo smo izbrali primerenga moža z najdaljšimi koraki. Ko se je čon ob dveh bližih ustju Kolpe, nas je prijatelj že pričakoval. Z ostrom krikom gverno-niških indijan, plemen: »U-a!« je dal posadki vedeti, da je vse v redu.

Se pred neurjem tistega včerja smo privezali čolnovo klinj za dolg rečnega tanker. Zanimali smo se še, kdaj bo drugo jutro odplil vlačilce »Kozara«, ki nas bo vlekel s tankerkom vred; nato smo se podali v mesto Iskat kaj za pod zob.

Ob svitu smo že ždeli vse dremavti v pristanu. Odhod. Nišemo se pluli dolgo, ko so vlosk valovi vdrli čez palubo našega čolna in ga odtrgali. Na kaptanovo povelje smo takoj skočili v mrzlo reko. Zdaj smo odtrgan čoln raje zvlekl na tanker, kjer bo bolj varen. Po vodi je odšlo nekaj našega tovora, med drugim tudi klinj; mi smo se pa z vsako miljo bolj bližali domovini komarjev.

Po dobrimi urah in pol hoda sem spoznal, da me je gora le prevarila. Računal sem, da bom v poldrugi urji na vrhu, pa so svojo ladjo po dolžini. Prevoz se pred mano dvigale vedno

zdravljaj Ben Lomond (3192 čevljev); pod njim pa se je blestelo že v drugi dolini jezero Loch Lomond, ki je celinsko jezero in ima sladko vodo. Okoli tega jezera so spetli tamkajšnji prebivalci pod gorami cel niz zgodb, ki segajo še daleč nazaj v boje med keltsko govorečimi Škoti ter germanskimi Juti, Angli in Sasi.

Celotna pokrajina pa je na redila name žalosten in težak vtič. Goli leže stoni in mogočni vrhovi, le borna trava raste po njihovih pobočjih. Redki so gozdovi in še daleč ne tako svetli in veseli, kakor v domovini. Granit, iz katerega sestoji gore, je temičem in črn, pravo nasprotno belega apnenca pri nas. Trda in temna leži daljna pokrajina, le bela snežička mežikajo proti nebu in valovi morja butajo ob njeni obale. Težak je njen dih in zamokel, prikrit ter ledeno-mrzel njen utrip. Ledeni kakor veter, ki divja preko oceana in se ne ustavi ob otoku. Moja domovina je pa lahka in vesela, razigrana in razposajena kakor nagajiva pesem.

Zamikl me je dolg greben do naslednjega vrha A Chroisa (2785 čevljev). Naglo sem se stopil do prve škrbine. A ko sem videl kakšen vzpon mečaka do prvega roglja, sem se usedel ter pogledal na zemljevid. Greben je bil predolg, vlekel se je skoraj tri in pol kilometra daleč, nato me je čakal še povratek v dolino. Ura je bila že poldne, ob sedmih zvečer sem moral v Glasgovu stopeniti na predavateljsko mizo.

Prestočil čas sem preležal ter presanal v zavetju na škrbini. Zasedel sem se predolgo. Moral sem hiteti na vlak. Na sestopu sem se vdrl do kolena v močvirnato mlakužo, kar je za nas pač nenavadno; v njihovem gorskem svetu pa so obširne močvare na pobočjih vsakdanji pojav. Bolje je bilo, ko so potok Allt Sugach sred pobočja zajel v rezervoar in ga po cevih speljal v dolino.

V zadnjem hipu sem se ujel vlak ter se dodobra oddahnil še med vožnjo. Pod mano so zopet risale ladje v gladino Loch Longa bele črte, na severozapadu pa so se počasi odmakale sedaj že znane gore. Ko je vlak zavil okoli pobočja sem jih izgubil izpred oči. Čutil sem se nekako umirjenega. Davna želja se mi je izpolnila.

Štirje iz Kranja s čolnom po Savi

Vsi vaški psi že besno lajajo, ko končno le dobimo mladega moža, ki nam preskrbi nekaj krahu in sadja. Dva ostanata v čolnu, drugi si posteljemo kar za dišečimi sene-nimi kopami.

Naslednje jutro smo šli vprasati na ladjo - vlačilca, če bi nas potegnili do Sisaka. Na žalost so imeli tisti dan delo le v bližini in spet smo morali prijeti za vsega. Najbolje bi bilo, da bi šel kdo naprej po Sisak in bi se pobrigal za ladjo. Za to važno nalogo smo izbrali primerenga moža z najdaljšimi koraki. Ko se je čon ob dveh bližih ustju Kolpe, nas je prijatelj že pričakoval.

Z ostrom krikom gverno-niških indijan, plemen: »U-a!« je dal posadki vedeti, da je vse v redu. Striček Pero je dal svojo kuhičko v uporabo našemu kuharju, ki mu je zato dvakrat na dan nosil na mizo svoje proizvode. Drugi smo pomagali pri krmilu, a smo moralji zanj poprijeti vsi štirje, da se je kolo sploh zavrtelo. Na enoljni vožnji smo si kar porazdelili med seboj opravke, da je čas hitrejši mineval. Resorji so bili ti-te: Stari je pisal ladijski dnevnik, Pico risal, Lojze je bil kuhar, Štancar posebni kuhar za kavo (drugače se je ukvarjal z muziko), Westman pa je spel. Vseh skupaj se je prijeti neozdravljiva mornarska lenoba. Zanimivo je bilo le kdaj pa kdaj poskiliti skozi daljnogled na kopno, kjer smo se spreletavali ptiči različnih obvodnih vrst. Ladja je mitila na uro povprečno deset kilometrovih tabel, včasnih na obrežju. Mornarji so zdaj pa zdaj z dolgimi palicami preiskali rečno globino. Mirno smo pluli mimo plavajočih milinov, vrb, topolov in širnih poj.

Gora se je pričela tik ob obali. Začal sem s ceste, prekočil ograjo ter se pričel na vodni vrt na vrhu, pa so svojo ladjo po dolžini. Prevoz se pred mano dvigale vedno

zdravideset vagonov naftne - je po reki veliko cenejši kot z železnico. Zato uporabljam rečni promet, kjer je le mogoče. Posadko tankerja št. 17017 se stavlja le dva moža: krmilar Pero in mlad fant, njegov pomagač. Obn imata polne roke dela. Krmilar vrči težko železno kolo od zore do mraka, na vsakem ovinku najprej na eno, potem pa na drugo stran. In ovinkov je nešteto.

Striček Pero je dal svojo kuhičko v uporabo našemu kuharju, ki mu je zato dvakrat na dan nosil na mizo svoje proizvode. Drugi smo pomagali pri krmilu, a smo moralji zanj poprijeti vsi štirje, da se je kolo sploh zavrtelo. Na enoljni vožnji smo si kar porazdelili med seboj opravke, da je čas hitrejši mineval. Resorji so bili ti-te: Stari je pisal ladijski dnevnik, Pico risal, Lojze je bil kuhar, Štancar posebni kuhar za kavo (drugače se je ukvarjal z muziko), Westman pa je spel. Vseh skupaj se je prijeti neozdravljiva mornarska lenoba. Zanimivo je bilo le kdaj pa kdaj poskiliti skozi daljnogled na kopno, kjer smo se spreletavali ptiči različnih obvodnih vrst. Ladja je mitila na uro povprečno deset kilometrovih tabel, včasnih na obrežju. Mornarji so zdaj pa zdaj z dolgimi palicami preiskali rečno globino. Mirno smo pluli mimo plavajočih milinov, vrb, topolov in širnih poj.

1. avgusta smo odpili še, ko se je dvignila siva maglena koprena. Rečna plovba je namreč zaradi slišnega celo nevarnejša od obalne morske; zato se tudi ves promet čez noč ustavlja.

Voznja do prvega pristanka v Slavonskem Brodu je bila prijetna, ker je hladni jutranji zrak vse razobil. Na trgu v Brodu je sadje precej cenejši kot v našem domačem mestu. Onstran Save se začrtujejo v nebo vitki minaret, znamenito bosanskih mest. Tam leži Bosanski Brod. Zvečer že mežikajo naproti svetle luči neke tovarne sladkorja pri Županji. V temi piski vlak.

V štirih urah smo bili drugo dopoldne v prijetnem bosanskem mestecu Brčkem. Tudi tam se je gnetilo na trgu počitnikom. Posadko tankerja je bila nedelja. Naprej od mesta, na lev strani kmalu prične značilna slavonska šuma Jamina, ki se vleče ob bregu skoraj do nebes. Malo pred izlivom Bosute se je bil vkrcal na ladjo poseben pilot, da jo je vodil čez nevarnejša mesta. Bosut, po katerem plovejo navadno velike ladje, se nam je zdel kot ozka rečica, tako ga je izsušilo letošnje vroče poletje. Kopalcji so brodili ob bregu in živahnega dekleta so nam, mladim fantom, pričela pošiljati temperamente pozdrave, ki so nas vse globoko ganili.

Pontonski most v Mitrovici so nam odprli in zapluli smo čez pristanišče, polno kopalcov in kajakov. Do noči nas je Kozara privlekla v Šabac, kjer

ima svoj center rečna mornačica.

Kot običajno smo drugi dan zgodaj odrinili. Do Beograda je še nekaj ur, moramo se pripraviti na pristanek. Rečni otok Ada Ciganlija je za nam, drugi drugim slikovito sledijo otočki Robijaška ada s Partizanovim kopališčem, ladjelelnica, mostova čez Savo, savsko pristanišče, Novi Beograd, Kalemegdan, Donava, letališče JAT, Zemun.

Na cilju smo! Čoln smo spustili v vodo in še zadnjikrat pomahali v slovo gospodljivim mornarjem in krmiljarjem Peru. Veslati smo morali nazaj do kopališča na Robijaški adi, kjer so nas že pričakovali časnikarji, fotoreporterji in predsednik društva »Partizane«. Zvečer nas je društvo pogostilo, druži dan smo pa bili gostje pri predsedniku planinskega društva.

Čoln, precej zmajan od dolge vožnje smo prodali in se še isti dan, 4. avgusta, poslovili od Beograda.

»Vidiš, tako se je izpolnila naša dolgoletna želja, klub vsem črnim prekrobom in obetoval. Veliko smo se naučili na potovanju. Ko smo pluli po sledovih starih slovenskih čolnarjev pred stoletji, smo spoznali Savo in ljudi ob njej.« — Tačko je prijatelj končal svoje pripovedovanje o savski ekspediciji. Sedela sva v senči ute, obraščene z vinsko trito in na mizi je ležal odprt ladijski dnevnik. Spodaj v skalni soteski pa je reka valila svoje vode proti bell prestolnici.

J. K.

Dopravite

Pleskanje stanovanja

Težko je dati splošno veljavno pravilo za slikanje stanovalskih prostorov. Le za dočlene primere lahko svetujejo kaj je najbolj primerno.

Pri nekaterih sobah strop ni ostro ločen od navpične stene in prehaja v tako imenovani votli vogal. Tu bomo izbrali enobarven, za steno in strop enak vzorec. Lahko tudi slikarijo zaključimo s precej delbenim robom v višini okenskega vrha, strop pa poslikamo z zelo svetlo, najbolje z rumenkasto barvo.

Pri pleskanju moramo vedno imeti pred očmi tudi pohištvo,

poslikati modro, zeleno ali viščasto, ampak vedno le s svetlimi, toplimi toni, kar so slišljivostno-rumena, svetloruma, svetlordeča in svetlorjava barva. Majhne sobe lahko s poudarjenimi, podolgovastimi vzorcji ali črtami na videz podaljšamo in razširimo. Tudi belina poveča videz prostora. Visoke sobe se nam bodo zdeli dosti nižje, če bodo imele temne stropne.

Pri pleskanju moramo vedno imeti pred očmi tudi pohištvo,

število, ki ga imamo v sobi. Barva sten mora biti v skladu z barvo oprave. Orehovemu pohištu se lepo prilegajo rjava, rdečerjava, rumena, oranžna, zeleni in siva barva v raznih nijansah. Za črno pohištu si izberemo zeleno ali rumenkaste stene. Višnjeve stene se podajo pohištu iz česnjevega ali orehevega lesa. Da pride pisano lakirano pohištu do prave veljave, si izberemo diskrette barve in vzorce za stene.

Kuharski recepti

Cespljeva mezga. Iz 6 kg česplje poberemo pečke in česplje na pol skuhamo. Nato dodamo 2 dl vinskega kisa, 2 kg sladkorja, eno nageljnovno žlico, nekoliko nalomljene vanilije in nalomljene cimetice ter kuhamo mezgo še približno pol ure in jo potem takoj zlijemo v kozarce, na vrh pa nalijemamo malo ruma. Iz te množine česplje dobimo 4 litre mezge, ki je zelo okusna obloga za kruh.

Mešana mezga. 3 kg breskev, 1 kg česplje in 1 kg paradžnikov zmelejmo na stroj, ne da bi jih prej olupili, in jih potem pretlačimo. Na vsak kilogram pretlačenega sadja pridemo tri četrti kilograma sladkorja. Ko pristavimo presno mezgo k ognju, jo ves čas pridno mešamo, ker je mezga potem lepša. Ne smemo je pa predolgo kuhati, da ne postane pretrda in pretemna.

Paradižnikova mezga. Zrele in zdrave paradižnice, katerim pridemo primerno kolčino soli, nekaj zrn popra, narezane čebule, peteršilja, materiné dušice in lovčev list, kuhamo v primerini kožici približno 20 minut, da se zmehčajo, in jih zavedel osebne posesti, zato bo medtem večkrat dobro premesamo. Nato jih popolnoma odcedimo in pretlačimo z leseno gobo skozi sito. To mezgo še nato natočimo v steklenice, ki drže po pol litra. Steklenice dobro zamašimo in jih postavimo v posodo z vodo, tako da sega voda steklenicam do vrata. Pod in vsačka izguba ga zelo boli, steklenice in med njem pa dene. Zato mu teh predmetov ne

sadje sušimo razrezano ali pa celo (česnje, slive), olupljeno ali neolupljeno. Zložimo ga kos tik kosa na rešetko. Namesto na rešetko damo sadje lahko tudi na pekačo, ki jo obložimo s papirjem ali z lepenko. Pravilno posušeno sadje je svetlorjavo in ne pretredu. Shranimo ga na suhem, zračnem prostoru.

Sadje sušimo razrezano ali pa celo (česnje, slive), olupljeno ali neolupljeno. Zložimo ga kos tik kosa na rešetko. Namesto na rešetko damo sadje lahko tudi na pekačo, ki jo obložimo s papirjem ali z lepenko. Pravilno posušeno sadje je svetlorjavo in ne pretredu. Shranimo ga na suhem, zračnem prostoru.

Izzrebali smo nagrade

Za križanko »Pletenin« smo v uredništvu izzrebali nagrade. Sreča se je tokrat nasmejnila: 1. Marija Lavrih, Smihi pri Novem mestu, ki prejme moško ali žensko vestno; 2. Požgaj Edotu, Kranj, Kokrški breg 3, ki prejme pulover; 3. Vilfan Jožetu, Srednje Bitnje 30 p. Zabnica, ki prejme moško srajco; 4. Kmetič Pepi, Goce-Delčeva 31, Ljubljana, ki prejme moške rokavice; 5. Znidar Ivanka, Primskovo 154, Kranj, ki prejme ženske rokavice.

Izzrebani reševalci križanke naj se zglašijo v tovarni »Pletenini«, kjer bodo nagrade lahko izvignili.

Obleki za šoloobvezne otroke

Nekaj o vzgoji najmlajših

V navadi je že, da majhni otroki vedno kaj podarimo. Kakor hitro naš malček spozna, da je ta ali ona stvar njegova, se vzbudi v njem veselje nad predmetom, ki smo mu ga poklonili. Otrok se je zavedel osebne posesti, zato bo zelo hitro opazil, če mu bo zmanjkala kakšna priljubljena igrača. Starši morajo sedaj svojo vzgojo usmeriti tako, da bo otrok pravilno razumel, po nato natočimo v steklenice, ki drže po pol litra. Steklenice dobro zamašimo in jih postavimo v posodo z vodo, tako da sega voda steklenicam do vrata. Pod in vsačka izguba ga zelo boli,

smemo brez vzroka odvzeti. Temeljni kamen njegovemu značaju in v bodoče ga bomo samo še skrbno dopolnjevali in poglabljali. Vsak uspeh nam bo dal zadoščenje za naš trud, ker je otrok, ki že po naravi radi poklanja drugim, kar je njihova last. Pa vendar ne smemo otrokovih predmetov proti njegovi volji podariti drugemu. Edino otrok ima pravico razdajati svoje igrače, zato mu moramo čim bolj zgodaj vsejte veselje do darovanja. Največ pomore k temu dober zaled staršev. Kmalu ko bo začel otrok imeti zgodaj svoje igrače in trenutek, ko se bo prvič ozri po nekom, ki bi ga rad obdaroval, je odločilen za vse njegovo življenje. Otrok se sedaj čuti srečnega pri vsakem takem dejanju. V družinah, kjer je več bratcev in sester je največ prilike, da se otrok odpove egoističnim stremljnjem. Navaditi ga moramo, da bo z veseljem odstopil košček čokolade, ali igračo svoji sestriči in tovarlu pri igri. Če v otrokovem dušo že v rani mladosti vceplimo tovarištvo, potem lahko rečemo, da smo položili

Za večerjo

Strojli fižol s smetano. Pol kilograma strojlega fižola na obeh končih obrežemo, ga operemo in narežemo na 2 cm dolge kosočke. Fižol skuhamo potem v slan vod. Ko je mehak, ga odcedimo in stresememo na prežganje, ki ga naredimo iz 2 dkg prenskega masla in 2 dkg mokre in razredčimo z juho ali pa z vodo, v kateri se je kuhal fižol. Nato fižol oprijemo in prevremo, nakar mu prilijemo 4 žlico kisles smetane, ga okisimo, če hočemo, z ilmonovim sokom ali pa s kisom in še enkrat prevremo.

„Glas Gorenjske“ v vsako hišo

govoriti s teboj.

O čem? — Rommy je še vedno sedel za svojo pisalno mizo.

O Jacku! — zašepeče Evica.

Razumen. Veš, da bom tožilec v obravnavi, ker se je sodnik sam ponudil za zagovornika. Zeliš, da bi odstopil, kajne?

Evica ni odgovorila.

Ne zahtevaj tega od mene! Stari sodnik je najimneniji prijatelj tvojega očeta.

Že iz tega vzroka bi on ne mogel nastopati kot tožilec. Zato so to poverili meni in sem že prisegel.

Če je Jack nedolžen, bo opreščen, če je kriv... ali hočeš, da ga kljub temu izpustimo?

Toda v svojem srcu si ga že obsodil, kajne?

Naša osebna čustva ne smejo priti v poštev! Lahko ti povem, da me je dogodek silno pretresel. Če sedaj odklonim, je uničena moja kariera. Na moje mesto bi prišel kdaj drug, ki bi bil slabš.

Evica plane: — Sedaj sem te spoznal! Ti si čisto navaden stremuh in sebičnež. Rad bi videl, da bi pomrli vse: Jack, Marga in njeno dete, oče, mama, jaz! Samo, da boš ti lahko obravnaval ta važen slučaj, samo zato, da bodo listi pisali o tebi in tvoji spremnosti. Celo tvojo sliko bodo objavili. Oh, sovražim te, sovražim! Sram me je, da sem prišla sem, sram, da sem sploh kdaj spregovorila besedico s teboj. — Ze se ji udire solze in planila je iz sobe. Pred sodnijo je na klopici sedel Bert in jo čakal.

— Oh, Bert!

Detectiv je rekel sočutno:

— Ubogo dete! Pojdive domov!

Praktični nasveti

Da zamašek ne obtiči v vratu steklenice z lepljivo vseblino, ga pomočimo v olje ali pa v raztopljeni mast.

Kadar kuhamo sadje, mu dodajmo ščepec natrona. S tem mu odvzamemo oster okus po sadni kislini in prihranimo na sladkorju.

V novih čevljih nas radi počajo podplati. To preprečimo, da podplati na notranji strani natremo s špiritem.

Ako nameravate vložiti jajca za zimo, je najbolje, da storite to v avgustu in septembetu.

Ce je posoda iz aluminija počnela in motna, jo podrgnji s sunjo, pomočeno v citronov sok, potem pa izplakn takoj s toplo vodo in osuši.

Zarjavel likalnik umij z milom in mokrim peskom, potem ga odrgni z grobo cujno, namečeno v terpentinu. Nato ga oteti še enkrat z mokrim peskom ali premogovim peperom in položi na štedilnik, da postane vroč. Spodnjo ploskev namaži z voskom in potem nekaj časa likaj po plateni krpi, da se ploskev dobro obriše.

S ploske na štedilnik lahko očistimo vse madeže, ki so nastali po kuhanju. Vzemite polovico ožete limone in z notranjo stranjo odrgnite plosčo.

Da cvetje v vase in ne ovene prehitro, mu dodajmo aspirinov prašek ali 5 g amonijsaka v prahu. Vsak dan odrežite stebala za 1 ali 2 cm in videli boste, da ste na ta način precej podaljšali življenje cvetlic.

Če kljukete na vrati kljub pazljivi negi hitro potemnijo, jih drgnite najprej z narezanim surovim krompirjem, nato pa še z mehko volneno krpo, dokler se ne svetijo.

Vsaka gospodinja, ki kupuje meso, mora vedeti:

— da je teletina najtečnejša od dobro hranjenega teleta, ki ni mlajši od 8 tednov. Televje meso je dobro, če razmeroma drobne kosti obdaja dosti mesa. Tako meso je svetle, rožnate barve, obloženo s skoro belim lojem;

— da je kvaliteta govejega mesa odvisna od starosti živine in od kakovosti njene prehrane. Najboljše je meso od popolnoma doraslega, dobro hranjenega vola. Dobra govedina je živardečne barve, prepletena z belkastimi mestnimi nitmi, meso starega goveda pa je temnordeče in obloženo z rumenim lojem. Iz mesa od stare živine dobimo dobro, čisto juho, meso samo pa je pusto in žlavo. Juha mladega goveda je slabša in motna, dočim je meso sočno in okusno.

Ariel Kassack:

Kot da bi bila v mestu eksplodirala bomba najtežjega kalibra. Vse je bila razburjeno, vse je govorilo le o umoru, o Jacku in Margi, o njunih skrivnostih in prepirih.

Ariel Kassack:

Jack je postal v vili. Služkinja se ni več vrnila, zato je odšla Leda k njemu, da mu gospodinji. Ona je bila edina vez med njim in Margino družino. Povsed so se potikalji radovedneži, zeljni senzaciji. Družina si ni več upala iz hiše.

Tretji dan po umoru je Bert pričakal Evico, ki se mu je skušala izogniti.

Jack je ostal sam v vili. Služkinja se ni več vrnila, zato je odšla Leda k njemu, da mu gospodinji. Ona je bila edina vez med njim in Margino družino. Povsed so se potikalji radovedneži, zeljni senzaciji. Družina si ni več upala iz hiše.

Tretji dan po umoru je Bert pričakal Evico, ki se mu je skušala izogniti.

POZDRAV PRIMORSKI K VELIKEMU PRAZNIKU

Komandant Prešernove brigade

Posebna priloga, ki jo izdajata okrajna odbora SZDL in ZB v Kranju v počastitev 10. obletnice ustanovitve enot IX. Korpusa in zgodovinskega odloka AVNOJ o priključitvi Slovenskega Primorja k Jugoslaviji

Eno leto razvoja in napredka IX. Korpusa

Če pogledamo našo vojsko, njej so postali naši mladi jo borbeno sposobnost, vojaško kakovino, je bila pred enim letom, ko je bila preosnovana v IX. Korpus, in vojsko, kakršna je danes, bomo videli ogromno razliko. Mnogi ne bi verovali, da je današnji Korpus isti korpus, ki se je formiral pred enim letom. Napredek je bil tolikšen in tako značilen, da ga mora vsakdo opaziti. Mi pa, ki smo bili v vsem tem času v sestavu te naše največje vojaške formacije na Primorskem, z zadovoljstvom ugotavljamo ta veliki napredok, ki je za nas velikega vojaškega in političnega značaja. Danes je še težko rečeno prikazati popolni razvoj naše vojske, odnosno našega Korpusa, v tem letu, kajti živimo še v času vojne in zato ne moremo podajati končne slike njegovega razvoja. Kljub temu pa bomo skušali v kratkih obrisih podati pregled razvoja našega Korpusa.

I. BORBENOST. Pred enim letom je bila končana na ozemlju Primorske velika nemška ofenziva, v kateri so se naše mlade brigade ojeklenile, njihovi borce, mladi fantje-dobrovoljci, so bili brez večjih borbenih izkušenj in češči tudi brez kakršnega koli vojaškega znanja. Toda funkcionarji, ki so prestali dveletne težke borbe, so bili na višku in so vodili svoje edinice s svojimi izkušnjami. To so bili general-major tov. Novijan ter ppol-

Lokvah, manevri pri Štanjelu in uničenje utrdbe Crnega vrha, Zeleznikov in Poljan so poleg neštetih drugih podobnih akcij popolnoma jasen dokaz za vse to. To je najboljši dokaz o razvoju naše vojske na Primorskem, to je potrdilo, da primorske brigade ne zaostajajo prav nič za črnogorskimi, srbskimi ali hrvatskimi. To je dokaz, da so primorski partizani Titovi vojaki, ki začrtavajo s svojo krivo zapadne meje nove Jugoslavije.

II. KADRI IN SOLSTVO.

Dobra vodstvo naše narodno osvobodilne borbe je glavna opora uspehov Narodno osvobodilne vojske Jugoslavije. Vojaško vodstvo primorskega, IX. Titovega Korpusa, je glavni vzrok njegovih zmag in vojaških uspehov. Tomaz, Novljan, Lazar, Škala, Kajtimir, Hribar, Avbelj, Vasilj, Rudl in drugi so pionirji naših uspehov. Njih bo večno hvaležno vse primorsko ljudstvo. Mnogo odličnih oficirjev, vojaških in političnih funkcionarjev našega Korpusa je herojsko padlo v borbi. Med njimi so nepozabni Istok, Vodija, Brkinc, Paulus, Crt, Ruder in plejada drugih enakovrednih in večnega spomina zaslужnih naših borcev. Vsi ti naši živi in mrtvi vojaški in politični voditelji so s svojim neovrnim vojaškim talentom razgibali množice, jih usmerili v izvarememu cilju naproti in z njimi dosegli te ogromne rezultate.

Mnogo naših funkcionarjev je padlo v borbi. Toda nemesto njih so prišli novi, ki so jih dostojno zamenjali in nadaljevali njihovo pot. Mnogi izmed onih, ki so bili še lanskega leta četni funkcionarji, so danes brigadni ali pa še celo več. Tudi borce se razvijajo v borbi. Mnogi funkcionarji iz IX. Korpusa pa zavzemajo visoka ali najvišja odgovorna mesta pri Glavnem štabu Slovénije, VII. Korpusu in IV. Operativni zoni. Tu na Primorskem so dokazali svoje sposobnosti in odšli na važnejša mesta, kjer bodo v še večji meri koristili naši veliki stvari — osvoboditi naših narodov in utrditi naše vojske. Lansko leto je bilo v našem korpusu malo oficirjev, danes pa jih je že mnogo. Mladi funkcionarji so dobili priznanje Vrhovnega štaba za svoje borbene zasluge. Poleg oficirjev je bilo napredovanih tudi mnogo podoficirjev. Odlikovanja vseh vrst krase prsi mnogih naših borcev in funkcionarjev. Vse to so očitni dokazi vrednosti naše vojske na tem sektorju, s katerimi moramo biti ponosni.

Naše kadre je izoblikovala borba in množice imajo zaupanje vanje.

Poleg tega so bile osnovane v najtežjih časih borbe v našem Korpusu razne vojaške šole, ki so zmanjšeno in strokovno izpopolnjevale naše borce in funkcionarje. Na našem sektorju so bile ustanovljene: Oficirska šola s pehotnim, obvezevalnim in minerskim tečajem; podoficirska šola s pehotnim, minometnim, artilerijskim in tečajem za zvezne (za kadre, telefoniste, signaliste). Poleg tega so bili organizirani mnogi drugi tečaji: politični, radiotelegrafski, radiotelefonski, inženirski, bolničarski, strojepisni itd. Tečaje sta organizirali tudi divizijski. Stotine in stotine mladih borcev in funkcionarjev je šlo skozi naše šole, ki so se koristile z izkustvi naših borb in usposabljale naše borce in (Nadaljevanje na 4. strani)

Izredno dnevno povelje

Štab

IX. Korpusa NOV in POJ

V teh dneh je preteklo eno leto, kar je bil formiran na ozemlju Slovenskega Primorja iz takratne III. Operativne zone »Alpske« IX. Korpus NOV in POJ, deveti Korpus Jugoslovanske Armade pod vodstvom velikega maršala Tita. Naši borce so v polni zavesti velikih nalog, ki jih je zahteval od njih narod, zlasti pa še do takrat zaslužjena Primorska Slovenija, in nalog, ki se si jih zadali sami, v velikem in požrtvovalnem boju vršili svoje poslanstvo osvoboditeljev skozi vse leto in tako pred vsem svetom dokazovali, da so edino oni borce za novo, federalno Titovo Jugoslavijo in da so pripravljeni žrtvovati samega sebe za popolno zmago nad fašističnimi okupatorji.

V teku borb, ki so jih uspešno izvedle v teku enega leta naše edinice, je bilo likvidiranih več sovražnih postojank, med katerimi: Orni vrh, Rihemberk, Dornberg, Koritnica, Mohorc, Poljane, Zelezniki, Hotavlje, Gaberk, Prvačina, Razdrto, Plave, Avče, Srednja vas, Ribno, Kamna gorica, Gorje in druge. Bilo je uničene, nekaj tisoč metrov železniške proge, porušenih več mostov, med njimi največjimi pri Avčah v Kanalski dolini, za več mesecov je bila za promet popolnoma onesposobljena Baška grapa. Po bitih je bilo čez 8600 sovražnikov vojakov, ranjenih čez 6500 in ujetih 1033. V vseh teh bojih so naše edinice zaplenile veliko količino vojaškega materiala, zlasti velike količino orožja, med drugim: 9 topov, 9 težkih minometov, 29 lahkih minometov, 184 strojnici, 20 težkih strojnici, 118 brzostrelk, 1391 pušk, čez 200 sumokresov in več kanonov in minicij. Poleg teh ofenzivnih bojov pa so naše edinice krepko izdržale in razbile 5 večjih sovražnikovih ofenziv, od katerih je ena trajala 25 dni in se je, kot vse ostale zaključile s popolnim uspehom za fašističnega okupatorja.

V vseh teh borbah so borce in funkcionarji pokazali svoje veliko vojaško znanje, ki so si ga nabrali tekom enoletnih vojaških izkušenj; borce, da znajo ravnavati z orožjem in se boriti, podoficirji, da znajo edinice voditi in z njimi manevrirati.

Zato izreka štab IX. Korpusa NOV in POJ v zvezi z vsemi uspehi, ki so bili dosegjeni tekom enega leta v boju proti nadmočnemu sovražniku, vsem borcem, podoficirjem, oficirjem in politkomisarjem IX. Korpusa.

PRIZNANJE IN POHVALO.

»Partizanski ogenje — Kozje stene v Trnovskem gozdu; zimska ofenziva 1944/45 (Foto Marenčič)

Junško zadržali, pa še niso odlikovani, takoj predlagajo za odlikovanje z redom hrabrosti, odlikovanje z znakom hrabrosti.

Zivela velika in močna NOV in POJ!

Ziveti njen veliki komandant maršal tovarš Tito!

Slava našim padlim borcem!

Smrt fašizmu-svobodo narodu!

Politkomisar:

Viktor Avbelj, l.r.

Komandant polkovnik:

Potočar Stane l.r.

Kovnnika Kajtimir in Dule. Naša mlada vojska je bila v glavnem oborožena samo z italijanskim orožjem in pesem nemškega »šarca« ni bila nobenemu izmed naših mladih borcev prijetna. Borce niso bili navajeni odločnih juršev, borb po naseljenih krajinah kakor tudi ne daljih manevrskih borb.

Toda čas je tekel in naše bri-

gade so šle iz borbe v borbo, iz izkušnje v izkušnjo. Borba je najboljša šola, ki vzgaja in dviga borce, jekleni značaje. V

številni železniški objekti, vsled takoj kot kateri drugi izmed ustavljen za pet mesecov. Sovražnik je reagiral z dolgotrajajočim poletno ofenzivo, ki ga je ša domovina, za katere svobodo drago stala. Naše edinice so tekmovali v hrabrosti, držnosti, v manevriranju. Borce so dobivali nove izkušnje, a funkcionarji vojaško rutino in znanje. V sami sovražnikovi ofenzivi so naše edinice drzno napadale sovražnikove občutljive točke, mu zadajale udarce, ga demoralizirale in dvigale svo-

niku in osrčje Dolomitov prav česar je bil železniški promet krajev, v katerih se bore in žive naše edinice. Saj je našo poletno ofenzivo, ki ga je ša domovina, za katere svobodo drago stala, Naše edinice so naučili vzdržati najdaljše po-hode, naučili so se organizirati najlepše sabotažne akcije, najodločnejše juršev, naučili so se hitro manevrirati in zavzemati tudi najmodnejše utrdbe. Pohod v Benečijo in na Dolenjsko, akcije v Idriji, Rajblu in Trstu, juriši na Lokovcu in

Juriš na bunker

Prispevki so vzeti iz knjige »Eno leto IX. Korpusa«, in so jih napisali borce Prešernove brigade.

Gorenja vas, ena najmočnejšega trijekta v noč. Tovariš Štefan je doživel v dnevu 19., 20. in 21. decembra 1944 silovit napad naših edinic. Postojanka je bila obdana s komplikiranim sistemom se starh jugoslovanskih bunkerjev, ki so s krščnim ognjem krili drug drugega. Osem velikih in širokih mrež za manjši utrdbi je našim borcem zapirala pot. Postojanka je branila posadka 250-260 mož.

Kot nekaka predpriprava na napad je bila likvidacija novozgrajenega bunkerja nad vasjo v smeri Poljan. Kljub temu, da je bil bunker od vseh strin stran zastražen, so minjerji Prešernove brigade dobro izvršili svoje delo. 12 bednih hlapcev je z življenjem plačalo svoje izdajstvo.

Na predvečer napada, v popraku dolge kolone... Del teh se odloči od glavne ceste in izgine v gozdu. Nabo je gosto zamreženo, rahlo, prav naravo sneži. Hladno je. Od nekod je slišati peketanje konj. V lahinem drncu brzi mimo komandan divizije. Mračni se. Vrsta mul gre mimo, za njimi vozovi z municio. Blato, mraz... Po dva para konj vlečeta hrvbice. Jutro je megleno, lahno rosi. Naša artillerija že nabija. Iz vasi se dviga dim, nekaj gori. Besno reglajo strojnike. Hinavsko plahuta sovražna milna po zraku, nekje prav blizu nas se zarije v mehko, raznogeno zemljo. Nekoliko se je pokadilo, toda eksplodira ni. Nekaj trenutkov kasneje se druga mina razleti za nami.

Na oni strani že odgovarja naš minomet, nekje iz smrečja laja na sovražnika brzostrelni top. Naši topovi nabijajo, da ozračje kar trepetata. Pod njimi je zemlja razkopana od sovražnikovih min, toda naši se za to ne zmenjujo.

Velički bunker nad vasjo je poškodovan, molč.

»Juriš na bunker...!«

Toda čim so naši na čistini, se iz bunkera zopet oglašajo.

»Prokleta svojat hinavsko! Na ta način bi nas radi presestili.«

Naši so takoj zopet v zaklonih.

»Hej, artillerija, pali, pali...!« Vojkovec čakajo.

Tedaj je nekje za njimi zabolelo. Hrvbica. Hip pozneje se je zakadilo pri bunkerju.

»Dobro ga je. Živijo artillerija. Prav v sredo so ga zadele. Glej jih, kako beže... Za njimi! Juriš!«

Toda bell so bežali, da se je kljub blatu kadilo za njimi. Naši so takoj v bunkerju, hip pozneje že rotopa naša »breda« iz njega.

Zvezcer je nenadoma pretresla ozračje vražja eksplozija. Nekej jih je radovedno pogledovalo: »Kaj je to?«

»Novo partizansko oružje!« je bil odgovor.

Hip pozneje že brni telefon.

»Halo, halo, bomba je dobro opravila svojo nalog. Eksplodirala je prav pri postojanki in odnesla vogal hiše, v kateri so se tiščali bell. Nekaj jih je gotovo obležalo...«

Veselo razpoloženje zavladala. Med bojno pesmijo slikajo svinčenke. Borba besni dalje.

»Naprek!« Tihi izgine mitra-

»Ali smo jih, pse izdajalske! Ne bodo se več tako brezkrivo ogledovali skozi vrata.« Tedaj je sovrag užgal s topom, toda smejali so se, saj so bili varni v zaščitnih za debelimi zidovi.

»Počakajte nekoliko!« Tovariš Štefan gre naprej tiko in previdno kakor maček. Tedaj nenadoma zableče pred njim luč, nekdo sveti s baterijo. Domiš je stisne prav k steni, čuti in sliši, kako mu v razburjenju utripi srce. Medel žarek svetlobe iz svetilke pa tava po cesti in isče...

»Prekleta luč!« Šepeta Domiš. Luč ugasne. Domiš je hitro zopet pri svoji trojki. »Previdno naprej...!« Tiko za njimi gre tudi četa in ne-

Tri dni in noč je trajal boj

Po zmagoslavnem poходu v Poljanski dolini si je XXXL divizija izbral nov cilj — Železnike. Železniki, ki leže v gorju, so zbrani Selške doline, so bili najmočnejša izmed petih okupatorjevih postojank v dolini. Siročka mreža bunkerjev in nepristopna lega v tesni soteski jim je omogočala dobro obrambo. Utrjena gnezda so bile razpredena po vsem trgu, posebno pa na obeh koncih. Tudi cerkev in župnišče so Šabvi utrdili in tako izpostavili vsem posledicam obstrelovjanja.

V noč od 19. na 20. novembra sta 2. in 3. bataljon Gradnikove brigade neopazno prodrala v trg in zavzela položaje okoli bunkerjev. Hiše za hišo so preiskovali naši borce. Nekaj pred polnočjo je bil dan znak za napad. Iz vsega orozja je treskal med line. Po kratki borbi je mitraljez v stopu spremljavi godbe.

Borba je polegoma dobivala vse ostrejše oblike. Šabvi so se besno branili. Iz stopa je težki mitraljez sekal med hiše. Kmalu so naši pripeljali brzostrelni top. Rafal za rafalom je treskal med line. Po kratki borbi je mitraljez v stopu

trčal. Šabvi so se umaknili v bunkerje. Tam se plazi tovariš Merzek, iz 2. bataljona Gradnikove. Privezel je vrv na španski jezdec, da bi ga odstranil. Ko se je plazil nazaj, mu je rafal presekal vrv. Vendar ne odneha. Zleže nazaj in zveže oba konca. Toda spet je krogla prestregla vrv. Z veliko težavo jo je zopet zvezal. Čež trenutek je zopet presekana. To se je ponovilo štirikrat. Odnehal pa ni, dokler mu ni uspelo.

V neki hiši tik pred postojanjem se je ugnezdiла skupina tovarisev iz zaščitnega bataljona divizije. Z močnim mitraljezim ognjem tolčo bunker. Šabvi obiskavajo hišo z minami in tromblonkami. Dum-dumke treskajo v sobo. Tovariš Tinje skače z mitraljezom od okna do okna. Zdaj strelija iz kuhinje, zdaj iz sobe, nato zopet iz kleti. Tako so zaverovani v borbo, da ne opazijo, da jim gori že streha nad glavami. Sele, ko že zajema oganj vso stavbo, se zavedo nevarnosti. Toda ven ne morejo več. V zadnjem trenutku so zlomili rešetke v kleti in se resili.

Pred bunkerjem je obležal težko ranjen tovariš. Mina mu je skoraj odtrgala nogo. Ze ves dan leži negibno med obojestranskim ognjem. Nihče ne more do njega. Šabvi najbrže misijo, da je mrtev. Tudi mi ne vemo, kaj je z njim.

Ko se je znočilo, se je bolničarka Zmaga z nekim tovarisem spazlila proti njemu. Trilerat sta se morala vrniti vsele strašnega ognja iz bunkerja. Šečetrč se jima je posrečilo, da sta prišla do njega. Bil je še živ. Noga mu je visela le še na tanki koži. Dvignila sta ga in ga hotela odnesti. Tedaj je bil tudi drugi tovariš ranjen. Kljub silnemu ognju je Zmaga samna odnesla težko ranjenega. Z največjim naporom ga je uspelo rešiti. Ko sta prišla iz območja ognja, ga je obvezala. Zdravnik ga je nato še pravočasno operiral. Junasto požrtvovale bolničarke je ranjenemu tovarisu rešilo življene.

Ponoči se je začel zadnji napad. Sedaj pomagajo tudi borce Kosovelove. Naš minomet zadeva v polno. Tuljenje Šabev v bunkerju našo samo podziga. Vso noč divja boj. Protijutru so se Šabvi umaknili v zasebne hiše. Ko so se naši čez dan pomaknili nekojko nazaj, je poslednja peščica Šabev počegnila.

Skoraj polne tri dni in noč je trajal boj. Razmesarjena trupla v bunkerju so pričela o učinku plastika. Razpolcane in okajene stene so zadnji ostanki nemške strahovlade. Z ostankom so naglo opravili naši borce in postojanke Železnikov. Nihče ne več. Januarske žrtve so bile muščevane.

Medešček Milan

»V snežnem metežu — Kozje stene v Trnovskem gozdu; zimska ofenziva 1944/45. (Foto: Mareček)

Iz zgodovine IX. Korpusa

(Nadaljevanje s 3. strani) Funkcionalne. Gojenči so bili učenci in borce. Vsem šolam je bila posvečena velika pažnja, a ljudje, ki so v njih predaval in ki so se učili, so bili skupno v soli in borbi, večali so jih skupni ideali, delili so dobro in zlo. Naše šole, ki so delovali v času najbolj krivave vojne, med sovražnikovimi postojankami, so najboljši dokaz organizacijskih sposobnosti, visokih borbenih vrednosti, razumevanja in konstruktivnosti našega vojaškega in političnega vodstva.

»Ne bomo več čakali, Pali!«

In iz oken je zagrmelo, da se je hiša nasproti kar pokudila. Toda prečebeli so zidovi, da bi jim mogli z lahkim orozjem do živega.

»Prečini ogenj! Počakajmo, da bodo prilezli iz luknje.«

In spet je postal vse tiko in bell so se res dali premotili. Ni minilo dolgo, pa se je prvi pokazal pri vratih, za njim drugi, tretji, sedmi. Prvi, mena je bil oficir, je pravkar nastavljal daljnogled k očem kot da bi hotel nekaj opazoval.

Tedaj je zaropotalo. Prvi se je takoj zvrnil, daljnogled mu je odletel po tleh, drugi je nekam čudno omuhnil nazaj skozi vrata, ostalim pa se je po-

prečilo rešiti.

III. ORGANIZACIJA. — V

enem letu se je razvila iz vojske Mattje Gubca moderna Tito

čeve. Tito je nov rod vojske: artillerija, potem pa tudi inženirstvo z raznimi svojimi posebnostmi. Vse te edinice so odlično organizirane, imajo tečne sestave in oborožitev. V ediniceh obstaja pravilen vojaški odnos in uvedena sta disciplina in red.

Pred enim letom smo vzdruževali zveze samo s kurirji;

danes pa imamo mitraljeze;

mitraljezi; danes pa imamo mi-

traljeze; danes pa imamo mi